

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, XXX
[...] (2023) XXX draft

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice Komisije o uporabi odstopanja od člena 101 PDEU za dogovore kmetijskih proizvajalcev o trajnostnosti v skladu s členom 210(a) Uredbe 1308/2013

SPOROČILO KOMISIJE

Smernice Komisije o uporabi odstopanja od člena 101 PDEU za dogovore kmetijskih proizvajalcev o trajnostnosti v skladu s členom 210(a) Uredbe 1308/2013

KAZALO

1.	Uvod	4
1.1	Splošno ozadje.....	4
1.1.1	Okvir politike.....	4
1.1.2	Izključitev iz člena 101(1) PDEU, ki je bila uvedena s členom 210a.....	5
1.2	Pravni okvir izključitve	6
1.2.1	Člen 210a je relevanten le za dogovore o trajnostnosti, ki omejujejo konkurenco	6
1.2.2	Dogovori o trajnostnosti, ki omejujejo konkurenco in ne izpolnjujejo pogojev člena 210a, imajo lahko koristi od drugih pravil.....	6
1.3	Namen in področje uporabe smernic	7
2	Osebnostno področje uporabe člena 210a in proizvodi, ki jih zajema.....	8
2.1	Opredelitev podjetja in dogovora o trajnostnosti v skladu s členom 210a	8
2.2	Osebnostno področje uporabe člena 210a.....	9
2.3	Proizvodi, zajeti s členom 210a.....	12
3	Stvarno področje uporabe člena 210a	13
3.1	Trajnostni cilji, zajeti s členom 210a.....	13
3.2	Standardi trajnostnosti, ki se uporabljajo v skladu s členom 210a.....	15
3.2.1	V dogovoru o trajnostnosti mora biti opredeljen standard trajnostnosti v zvezi s trajnostnim ciljem	15
3.2.2	Standardi trajnostnosti bi morali dati oprijemljive in merljive rezultate oziroma, kjer to ni primerno, opazne in opisljive rezultate	15
3.2.3	Standardi trajnostnosti morajo biti višji od ustreznega obveznega standarda.....	16

4	Omejitve konkurence	18
4.1	Kaj je omejitev konkurence?	18
4.2	Kaj ni omejitev konkurence?	20
5	Nujnost na podlagi člena 210a	20
5.1	Uvod	20
5.2	Pojem nujnosti	21
5.3	Korak 1 – Nujnost dogovora o trajnostnosti	22
5.3.1	Ali je mogoče standard trajnostnosti enakovredno doseči s posamičnim delovanjem?	24
5.3.2	Nujnost določb dogovora o trajnostnosti	26
5.4	Korak 2 – Nujnost omejitev konkurence	29
5.4.1	Narava omejitve	29
5.4.2	Intenzivnost omejitve	31
5.5	Primeri uporabe preskusa nujnosti	32
6	Časovno področje uporabe člena 210a	37
6.1	Dogovori o trajnostnosti, sklenjeni pred objavo smernic	37
6.2	Višja sila	38
6.3	Prehodno obdobje	38
6.4	Nedoseganje standarda	38
6.5	Tekoči in stalni pregled nujnosti	39
6.5.1	V katerih primerih nujnost verjetno ne bo več izpolnjena? ...	39
6.5.2	Kakšne so možnosti udeležencev, če se ugotovi, da omejitve niso več nujne?	41
7	Sistem mnenj na podlagi člena 210a	42
7.1	Vlagatelji vloge	42
7.2	Vsebina vloge	43
7.3	Ocena Komisije in vsebina mnenja	43
7.4	Rok za izdajo mnenja	44
7.5	Sprememba okoliščin po sprejetju mnenja	44
7.6	Učinki mnenja	44
8	Naknadna intervencija Komisije in nacionalnih organov za konkurenco v skladu s členom 210a(7)	45
8.1	Cilji SKP so ogroženi	45
8.2	Izključevanje konkurence	47
8.3	Postopkovni vidiki	49

9	Dokazno breme za izpolnjevanje pogojev iz člena 210a.....	50
	Priloga A – Diagram ocene v skladu s členom 210a.....	51
	Priloga B – Diagram ocene preskusa nujnosti.....	52
	Priloga C – Glosar	53
	Priloga D – Člen 210a Uredbe (EU) št. 1308/2013 – Vertikalne in horizontalne pobude za trajnostnost	55
	Priloga E – Primeri omejitev konkurence	57
1.	Omejitve, ki se nanašajo na ceno	57
2.	Omejitve, ki se nanašajo na obseg proizvodnje.....	58
3.	Omejitve, ki se nanašajo na vložke	58
4.	Omejitve, ki se nanašajo na stranke, dobavitelje ali ozemlja	59
5.	Omejitve, ki se nanašajo na izmenjave informacij	61
6.	Omejitve, ki se nanašajo na način določitve standardov trajnostnosti	62

1. UVOD

1.1 Splošno ozadje

1.1.1 Okvir politike

- (1) Namen teh smernic je pojasniti pogoje uporabe člena 210a Uredbe (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov¹ (v nadaljnjem besedilu: uredba o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov), ki je bil uveden z Uredbo (EU) 2021/2117² (v nadaljnjem besedilu: člen 210a).
- (2) Člen 210a je bil uveden kot del reforme skupne kmetijske politike (SKP) iz leta 2021 v podporo prehodu na trajnostni prehranski sistem EU.
- (3) Trajnostni razvoj je naveden v členu 3(3) in 3(5) ter členu 21(2), točka (f), Pogodbe o Evropski uniji (PEU) in v členu 11 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Prav tako je na splošno prednostni cilj politik EU. Komisija je zavezana tudi k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov³. Evropski zeleni dogovor v skladu s to zavezo določa strategijo za rast, katere cilj je preobraziti EU v pravičnejšo in uspešnejšo družbo s sodobnim, z viri gospodarnim in konkurenčnim gospodarstvom, ki od leta 2050 ne bo ustvarjalo nobenih neto emisij toplogrednih plinov in v katerem bo rast ločena od rabe virov⁴.
- (4) Za agroživilsko dobavno verigo sta pomembni dve osrednji strategiji zelenega dogovora. Strategija za biotsko raznovrstnost⁵ določa cilj spremembe trenda izgube biotske raznovrstnosti z vlaganjem v varstvo in obnovo narave. Strategija „od vil do vilic“⁶ celostno obravnava izzive trajnostnih prehranskih sistemov. To vključuje trajnostno proizvodnjo in predelavo hrane ter trgovino z njo, pa tudi trajnostno porabo hrane, zdravo prehrano in živilske odpadke. Prehod na

¹ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

² Uredba (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije (UL L 435, 6.12.2021, str. 262).

³ Resolucija 70/1, ki jo je Generalna skupščina sprejela 25. septembra 2015, z naslovom Spreminjamo naš svet: agenda za trajnostni razvoj do leta 2030.

⁴ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Evropskemu svetu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Evropski zeleni dogovor“ (COM(2019) 640 final).

⁵ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 – Vračanje narave v naša življenja“ (COM(2020) 380 final).

⁶ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Strategija ‚od vil do vilic‘ za pravičen, zdrav in okolju prijazen prehranski sistem“ (COM(2020) 381 final).

trajnostni prehranski sistem lahko prinese zdravstvene, okoljske in družbene ter tudi gospodarske koristi.

- (5) Ti strategiji zelenega dogovora vsebujeta številne nezavezujoče kvantitativne cilje za izboljšanje trajnosti kmetijstva do leta 2030, vključno s cilji za: (i) zmanjšanje celotne prodaje antimikrobikov, ki se uporabljajo za rejne živali in v akvakulturi; (ii) zmanjšanje celotne uporabe in tveganja kemičnih pesticidov ter nevarnejših pesticidov; (iii) zmanjšanje izgube hranil zaradi uporabe gnojil; (iv) povečanje površine zemljišč, namenjenih ekološkemu kmetovanju, in (v) povečanje površine zemljišč, namenjenih visokoraznovrstnim značilnostim pokrajine⁷. Strategiji sta za doseg te ciljev vključevali številne ukrepe, vključno z zakonodajnimi pobudami.
- (6) Nosilci dejavnosti v agroživilski dobavni verigi, vključno s kmetijskimi proizvajalci, imajo v teh strategijah ključno vlogo s spoštovanjem obveznih standardov EU in nacionalnih standardov. Prav tako lahko povečajo trajnostnost s preseganjem obveznih standardov EU in nacionalnih standardov.
- (7) To je lahko za posameznega proizvajalca kmetijskih proizvodov (v nadaljnjem besedilu: proizvajalec) zahtevno, zlasti zaradi potrebnih virov. Sodelovanje v agroživilski dobavni verigi lahko spodbudi uporabo trajnostnih praks, ki presegajo tiste, ki jih zahtevata pravo EU in nacionalno pravo.
- (8) Nosilci dejavnosti v agroživilski dobavni verigi lahko pomisleki glede uporabe člena 101(1) PDEU za sodelovanje odvrnejo od vključevanja v tako sodelovanje.

1.1.2 Izključitev iz člena 101(1) PDEU, ki je bila uvedena s členom 210a

- (9) Člen 210a določa izključitev iz člena 101(1) PDEU. Evropski parlament in Svet sta ga sprejela v skladu s členom 42 PDEU.
- (10) Člen 210a zajema dogovore, sklepe in usklajena ravnanja proizvajalcev kmetijskih proizvodov, ki zadevajo proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi ter katerih cilj je uporaba standarda trajnosti, ki je višji od tistega, ki ga predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. Taki dogovori so lahko sklenjeni bodisi med proizvajalci (v nadaljnjem besedilu: horizontalni dogovori) bodisi med proizvajalci in drugimi nosilci dejavnosti na različnih ravneh agroživilske dobavne verige (v nadaljnjem besedilu: vertikalni dogovori).
- (11) V teh smernicah se pojem „dogovor o trajnosti“ nanaša na vsako vrsto dogovora, sklepa ali usklajenega ravnanja, ki vključuje proizvode (med proizvajalci ali med proizvajalci in drugimi nosilci dejavnosti na različnih ravneh agroživilske dobavne verige) in zadeva proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi ter katerega cilj je uporaba standarda trajnosti, ki je višji od tistega, ki ga predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo ne glede na obliko sodelovanja.

⁷ Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij „Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030 – Vračanje narave v naša življenja“ (COM(2020) 380 final, str. 7).

- (12) Dogovori o trajnostnosti, ki izpolnjujejo pogoje iz člena 210a, niso prepovedani in v ta namen ni potrebna nobena predhodna odločitev javnega organa.

1.2 Pravni okvir izključitve

1.2.1 Člen 210a je relevanten le za dogovore o trajnostnosti, ki omejujejo konkurenco

- (13) Člen 101(1) PDEU vsebuje splošno prepoved dogovorov, sklepov in usklajenih ravnanj ter dogovorov združenj, ki omejujejo konkurenco. Povedano drugače, dogovor, ki omejuje konkurenco v smislu člena 101(1) PDEU je samodejno ničen in neveljaven (in lahko povzroči naložitev glob strankam), če ne izpolnjuje pogojev za izjemo v skladu s členom 101(3) PDEU ali za posebno izključitev v skladu s členom 210a ali drugo določbo prava EU.
- (14) Člen 210a določa izključitev iz člena 101(1) PDEU za nekatere vrste dogovorov o trajnostnosti. Člen 101(1) PDEU se ne uporablja za dogovore o trajnostnosti, ki izpolnjujejo pogoje iz člena 210a. To pomeni, da lahko dogovori, povezani s standardom trajnostnosti, pod določenimi pogoji omejujejo konkurenco.
- (15) Kot pri vseh izjemah od splošnega načela je treba področje uporabe člena 210a razlagati ozko⁸. Cilji in pogoji uporabe člena 210a in njegove omejitve izhajajo izključno iz same uredbe o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov.
- (16) Vrste dogovorov o trajnostnosti, ki jih bo verjetno zajemal člen 101(1) PDEU, so pojasnjene v oddelku 4 teh smernic.

1.2.2 Dogovori o trajnostnosti, ki omejujejo konkurenco in ne izpolnjujejo pogojev člena 210a, imajo lahko koristi od drugih pravil

- (17) Dogovori o trajnostnosti, ki ne izpolnjujejo pogojev iz člena 210a, so lahko izvzeti iz prepovedi iz člena 101(1) PDEU, če spadajo na področje uporabe drugih izključitev, kot so tiste iz členov 152, 209 ali 210 uredbe o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov.
- (18) Za dogovore o trajnosti, ki omejujejo konkurenco in ne spadajo na področje uporabe člena 210a ter drugih izključitev v uredbi o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, velja člen 101(1) PDEU. Proizvajalci in nosilci dejavnosti bi morali take dogovore analizirati ob upoštevanju horizontalnih⁹ in

⁸ Glej v tem smislu sodbo z dne 24. oktobra 1995, Bayerische Motorenwerke, C-70/93, točka 28; sodbo z dne 30. aprila 1998, Cabour in Nord Distribution Automobile/Arnor „SOCO“, C-230/96, točka 30; sodbo z dne 28. aprila 1998, Javico, C-306/96, točka 32; sodbo z dne 17. junija 2010, Komisija/Francija, C-492/08, točka 35; sodbo z dne 7. marca 2017, Marine Harvest/Komisija, T-704/14, točka 201.

⁹ Sporočilo Komisije „Smernice o uporabi člena 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije za sporazume o horizontalnem sodelovanju“ (2011/C 11/01).

vertikalnih smernic¹⁰ ter preučiti, ali so lahko njihovi dogovori izvzeti v skladu s členom 101(3) PDEU, tudi v skladu s katero od uredb o skupinskih izjemah¹¹.

1.3 Namen in področje uporabe smernic

- (19) Namen teh smernic je zagotoviti pravno varnost z zagotavljanjem pomoči proizvajalcem in nosilcem dejavnosti v agroživilski dobavni verigi pri ocenjevanju njihovih dogovorov o trajnostnosti. Namen smernic je tudi zagotoviti navodila za uporabo člena 210a nacionalnim sodiščem in nacionalnim organom za konkurenco. Vsebujejo navodila za: (i) osebno področje uporabe člena 210a in proizvode, ki jih zajema določba; (ii) stvarno področje uporabe člena 210a; (iii) vrste omejitev konkurence, ki jih zajema določba; (iv) pojem nujnosti v skladu s členom 210a; (v) časovno področje uporabe člena 210a; (vi) postopek za vložitev prošnje za mnenje Komisije o tem, ali zadevni dogovor o trajnostnosti izpolnjuje zahteve člena 210a; (vii) pogoje za naknadno intervencijo Komisije in nacionalnih organov za konkurenco ter (viii) dokazno breme za dokazovanje izpolnjevanja pogojev iz člena 210a. Glede na potencialno raznolikost vrst in kombinacij dogovorov o trajnostnosti ter tržnih razmer, v katerih se lahko izvajajo, je nemogoče zagotoviti natančna navodila za vse možne okoliščine. Zato te smernice niso seznam, ki bi ga bilo mogoče uporabljati avtomatično. Vsak dogovor o trajnostnosti je treba oceniti v njegovem konkretnem gospodarskem in pravnem kontekstu.
- (20) Namen smernic je pomagati proizvajalcem in nosilcem dejavnosti na različnih ravneh agroživilske dobavne verige, ki razmišljajo o sklenitvi dogovora o

¹⁰ Sporočilo Komisije „Odobritev vsebine osnutka sporočila Komisije – obvestilo Komisije: Smernice o vertikalnih omejitvah (2021/C 359/02, C(2021) 5038).

¹¹ Uredba Sveta (EGS) št. 2821/71 z dne 20. decembra 1971 o uporabi člena 85(3) Pogodbe za skupine sporazumov, sklepov in usklajenih ravnanj (UL L 285, 29.12.1971, str. 46); Uredba Komisije (EU) št. 1217/2010 z dne 14. decembra 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o raziskavah in razvoju (UL L 335, 18.12.2010, str. 36); Uredba Komisije (EU) št. 1218/2010 z dne 14. decembra 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za nekatere skupine sporazumov o specializaciji in usklajena ravnanja (UL L 335, 18.12.2010, str. 43); Uredba Sveta št. 19/65/EGS z dne 2. marca o uporabi člena 85(3) Pogodbe za nekatere skupine sporazumov in usklajenih ravnanj (UL 36, 6.3.1965, str. 533); Uredba Sveta (ES) št. 1215/1999 z dne 10. junija 1999 o spremembi Uredbe št. 19/65/EGS o uporabi člena 81(3) Pogodbe za nekatere skupine sporazumov in usklajenih ravnanj (UL L 148, 15.6.1999, str. 1); Uredba Komisije (EU) št. 461/2010 z dne 27. maja 2010 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj v sektorju motornih vozil (UL L 129, 28.5.2010, str. 52); Uredba Komisije (EU) 2022/720 z dne 10. maja 2022 o uporabi člena 101(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj (UL L 134, 11.5.2022, str. 4).

trajnostnosti ali so ga že sklenili. Sodišče Evropske unije je edino pristojno za uradno razlago člena 210a.

2 OSEBNO PODROČJE UPORABE ČLENA 210A IN PROIZVODI, KI JIH ZAJEMA

2.1 Opredelitev podjetja in dogovora o trajnostnosti v skladu s členom 210a

- (21) Sodišče je podjetje opredelilo kot „vse subjekte, ki so sestavljeni iz osebnih, opredmetenih in neopredmetenih elementov ter ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na njihov pravni status in način financiranja“¹². Any natural or legal person is an undertaking if it offers products or services on a market. An undertaking could be, for example, an individual farmer, a family-owned farm, an agricultural cooperative, a food processing company or a multinational chain of retailers. In some cases, public bodies. Vsaka fizična ali pravna oseba je podjetje, če na trgu zagotavlja proizvode ali storitve. Podjetje bi lahko bilo na primer posamezni kmet, kmetija v družinski lasti, kmetijska zadruga, živilskopredelovalno podjetje ali večnacionalna veriga trgovcev na drobno. V nekaterih primerih so tudi javni organi podjetja, če opravljajo gospodarsko dejavnost, ki ni naloga, ki je del bistvenih funkcij države¹³..
- (22) Ker je pojem „podjetje“ ekonomski pojem, lahko posamezno podjetje vključuje več pravnih oseb¹⁴. To pomeni, da dogovor, sklenjen med matično družbo in odvisnim podjetjem v njeni stoddostni lasti ali med dvema odvisnima podjetjema v stoddostni lasti iste matične družbe, ne more kršiti člena 101(1) PDEU, ker dogovor ni sklenjen med dvema različnima podjetjema¹⁵.
- (23) „Dogovor“ zajema vsak akt, v katerem dve ali več podjetij izrazijo soglasje volj za sodelovanje¹⁶. Oblika tega izraza je nepomembna. Podpisana in notarsko overjena pogodba, „prijateljski dogovor“ ali izmenjava emodžijev v besedilnih sporočilih lahko vsi pomenijo dogovor.
- (24) „Podjetniško združenje“ se nanaša na subjekt, ki ga ne glede na njegovo obliko sestavljajo podjetja iste splošne vrste in prevzame odgovornost za zastopanje njihovih skupnih interesov ter njihovo obrambo v zvezi z drugimi gospodarskimi

¹² Sodba z dne 16. junija 1987, Komisija Evropskih skupnosti/Italijanska republika, zadeva 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, točka 7; sodba z dne 18. junija 1998, Komisija Evropskih skupnosti/Italijanska republika, zadeva 35/86, ECLI:EU:C:1998:303, točka 36; sodba z dne 12. septembra 2000, Pavlov in drugi, C-180/98 do C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, točka 75; sodba z dne 25. marca 2021, Deutsche Telekom/Komisija, C-152/19 P, ECLI:EU:C:2021:238, točka 72.

¹³ Sodba z dne 18. marca 1997, Diego Cali & Figli Srl/Servizi ecologici porto di Genova SpA (SEPG), C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, točka 22.

¹⁴ Skupno izvajanje gospodarske dejavnosti se običajno ocenjuje z analiziranjem obstoja funkcionalnih, gospodarskih in strukturnih povezav med subjekti. Glej na primer sodbo z dne 16. decembra 2010, AceaElectrabel Produzione SpA/Komisija, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, točke 47 do 55; sodbo z dne 10. januarja 2006, Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze SpA in drugi, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, točka 112.

¹⁵ Sodba z dne 24. oktobra 1996, Viho Europe BV/Komisija, C-73/95 P, ECLI:EU:C:1996:405, točke 15 do 18.

¹⁶ Sodba z dne 6. januarja 2004, BAI in Komisija Evropskih skupnosti/Bayer, C-2/01 P in C-3/01 P, ECLI:EU:C:2004:2, točka 97.

subjekti, vladnimi organi in javnostjo na splošno¹⁷. Primeri združenj so: trgovinska združenja, poklicni in regulativni organi in tudi zadruge, ki same niso ekonomsko dejavne na področju zadeve, ki jo usklajujejo. „Sklep združenja“ je širok pojem, ki zajema: (i) pravila in predpise; (ii) uradne odločitve, ki so zavezujoče za enega ali več članov; (iii) kodekse ravnanja ter (iv) nezavezujoča priporočila, ki izražajo odločitev s strani združenja za usklajevanje ravnanja njegovih članov na trgu v skladu s pogoji priporočila.

- (25) „Usklajeno ravnanje“ se nanaša na obliko usklajenega delovanja podjetij, pri kateri niso dosegla dogovora, vendar konkurenčna tveganja zavestno nadomeščajo s praktičnim sodelovanjem¹⁸. Na primer, mednarodne izmenjave zaupnih informacij med konkurenti bi jim lahko omogočila manj odločno konkuriranje, tudi če konkurenti nikoli niso izrecno razpravljali o omejevanju medsebojne konkurence.
- (26) V praksi je razlikovanje med „dogovori“, „sklepi združenj“ in „usklajenimi ravnanji“ umetno. Sodišče je razsodilo, da se pojmi prekrivajo in da „naj bi zajemali istovrstne oblike usklajevanja, ki se razlikujejo le po intenzivnosti in izraznih oblikah“¹⁹.

Primer 1: Proizvajalec začne potrjevati, da so vse njegove jagode brez pesticidov, in zaračuna premijo, s katero preseže cene, ki jih zaračunavajo njegovi konkurenti. Konkurenčni proizvajalec opazi, da prvi proizvajalec prodaja vse svoje jagode po višji ceni, in začne početi isto. Kmalu začnejo isto početi tudi drugi proizvajalci in tako lahko zaračunavajo premijo za potrjevanje, da so njihove jagode brez pesticidov. V tem primeru ni sklenjen noben dogovor: vsak proizvajalec ravna neodvisno ob upoštevanju obstoječega ali predvidljivega ravnanja svojih konkurentov.

Primer 2: Skupina proizvajalcev se sestane, da bi razpravljala o načinih bolj trajnostnega gojenja jagod. Razpravljajo o tem, kako bi nehali uporabljati pesticide na svojih jagodah, vendar so zaskrbljeni, da bodo drugi konkurenti nelojalno znižali prodajno ceno, če bodo to počeli samo oni. Vsi izjavijo, da naslednjo sezono ne bodo uporabljali pesticidov, če drugi sprejmejo isto zavezo. Pisnega dokumenta o tem ne sestavijo. Naslednje leto nihče od proizvajalcev ne uporablja pesticidov na svojih jagodah. To je dogovor. Čeprav ni sklenjen v pisni obliki, so proizvajalci jasno izrazili svojo namero o tem, da bodo na trgu ravnali na določen način, in sicer s svojimi izjavami na sestanku in tudi z dejansko izvedbo tega, kar so napovedali.

2.2 Osebno področje uporabe člena 210a

- (27) Člen 210a se uporablja za dogovore o trajnostnosti, v katerih je udeležen vsaj en proizvajalec kmetijskih proizvodov in ki so sklenjeni z drugimi proizvajalci (horizontalni dogovori) ali z enim ali več nosilci dejavnosti na različnih ravneh

¹⁷ Sklepni predlogi generalnega pravobranilca P. Légerja, predstavljeni 10. julija 2001, Wouters, C-309/99, ECLI:EU:C:2001:390, točka 61.

¹⁸ Sodba z dne 14. januarja 2021, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, zadeva C-450/19, ECLI:EU:C:2021:10, točka 22.

¹⁹ Sodba z dne 8. julija 1999, Komisija/Anic Participazioni, C-49/92 P, EU:C:1999:356, točka 131.

verige preskrbe z živilskimi proizvodi (vertikalni dogovori), tudi na ravni distribucije in vključno z grosisti in trgovci na drobno.

Primer: Horizontalni dogovor lahko zadeva na primer zavezo med konkurenčnimi proizvajalci, da bodo perutnino redili le v skladu z določenimi standardi dobrobiti živali, ki so višji od tistih, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. Vertikalni dogovor lahko zadeva na primer zavezo med nekaterimi proizvajalci in distributerji, da bodo tržili le perutnino, rejeno v skladu z določenimi standardi trajnostnosti, ki so višji od tistih, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.

- (28) V dogovorih o trajnostnosti morajo biti udeleženi en ali več proizvajalcev kmetijskih proizvodov. V njih so lahko udeleženi tudi drugi nosilci dejavnosti na različnih ravneh proizvodnje, predelave in trgovine v verigi preskrbe z živilskimi proizvodi, vključno z distribucijo. V teh smernicah so udeleženci v dogovorih o trajnostnosti na splošno poimenovani „nosilci dejavnosti“. V praksi obstajajo spodaj navedeni nosilci dejavnosti:
- (a) proizvajalci: to so proizvajalci kmetijskih proizvodov, kot so opredeljeni v Prilogi I k PDEU in podrobneje navedeni v Prilogi I k uredbi o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov. To vključuje proizvajalce nepredelanih kmetijskih proizvodov in proizvajalce določenih predelanih kmetijskih proizvodov, ki so navedeni v Prilogi I (kot na primer predelovalci sladkorja, ki proizvajajo sladkor, ali mlinarji, ki proizvajajo moko);
 - (b) nosilci dejavnosti na „ravni proizvodnje“: to vključuje dobavitelje vložkov (semena, pesticidi, oprema, dela itd.) v kmetijsko proizvodnjo in dobavitelje embalaže, če si z izvajanjem dogovora o trajnostnosti vsi navedeni dobavitelji prizadevajo prispevati k doseganju standarda trajnostnosti (kot je navedeno v oddelku 3.2);
 - (c) nosilci dejavnosti na „ravni predelave“: to vključuje nosilce dejavnosti (včasih poimenovani predelovalci, včasih pa izdelovalci), ki predelujejo kmetijske proizvode za proizvodnjo drugih proizvodov, ki niso navedeni v Prilogi I, če si navedeni nosilci dejavnosti z izvajanjem dogovora o trajnostnosti prizadevajo prispevati k doseganju standarda trajnostnosti (kot je navedeno v oddelku 3.2);
 - (d) nosilci dejavnosti na „ravni trgovine, vključno z distribucijo“: to vključuje trgovce, grosiste, trgovce na drobno in dobavitelje živilskih storitev ter prevozna in logistična podjetja, če si navedeni nosilci dejavnosti z izvajanjem dogovora o trajnostnosti prizadevajo prispevati k doseganju standarda trajnostnosti (kot je navedeno v oddelku 3.2).
- (29) Udeleženci v dogovorih o trajnostnosti so lahko posamezni nosilci dejavnosti in združenja ali drugi kolektivni subjekti, ki vključujejo proizvajalce ali druga podjetja, opisana zgoraj, ne glede na njihovo pravno naravo ali njihovo uradno priznanost v skladu s pravom EU ali nacionalnim pravom, če je vsaj en od udeležencev v dogovoru o trajnostnosti proizvajalec ali združenje proizvajalcev. Taki kolektivni subjekti so lahko na primer organizacije proizvajalcev (OP), združenja OP ali medpanožne organizacije (MPO).

- (30) Dokler se dogovor o trajnostnosti izvaja v EU ali bi lahko negativno vplival na konkurenco na enotnem trgu, ni pomembno, ali ima udeleženec v dogovoru o trajnostnosti sedež v EU ali zunaj nje²⁰.
- (31) Zgolj skladnost s standardom trajnostnosti sama po sebi ni dovolj, da bi pomenila dogovor za namene uporabe člena 210a. Za to, da skladnost s standardom trajnostnosti pomeni dogovor, je potreben še en korak, in sicer da zadevni nosilci dejavnosti v agroživilski dobavni verigi izrazijo svojo namero o skupnem izvajanju dogovora (tj. soglasje volj). V praksi se dogovor o sprejetju standarda trajnostnosti in zgolj skladnost s standardom razlikujeta po tem, da se lahko v primeru zgolj skladnosti nosilec dejavnosti enostransko odloči, da bo kadar koli nehal uporabljati standard.
- (32) Nosilec dejavnosti postane udeleženec v dogovoru o trajnostnosti za namene člena 210a tedaj, ko obstaja soglasje volj z drugimi udeleženci o dogovoru. Soglasje volj bi moralo pomeniti pravi izraz namenov pogodbenic²¹.
- (33) Da bi bil dogovor o trajnostnosti zajet s členom 210a(2), mora biti v njem udeležen vsaj en proizvajalec. Proizvajalci so zato bistveni udeleženci v dogovorih o trajnostnosti. Proizvajalci, ki so udeleženi v dogovoru v času njegove sklenitve, morajo biti vključeni v pogajanja o standardu ter njegovo sprejetje in izvajanje. Če proizvajalci niso sodelovali v pogajanjih ali pri sprejetju dogovora, jim to ne preprečuje, da postanejo udeleženci v dogovoru pozneje, če obstaja soglasje volj, da jih zavezuje dogovor o trajnostnosti.

Primer 1: Številne različne verige supermarketov, ki skupaj predstavljajo 70 % grosističnih nakupov jabolk v državi članici, se dogovorijo, da bodo za spodbujanje trajnostnega gojenja jabolk kupovale le jabolka, ki so bila potrjena kot jabolka brez pesticidov. Ker ta skupina predstavlja tako velik delež nakupov, večina pridelovalcev jabolk meni, da nimajo druge izbire, kot da upoštevajo standard, ki ga je določila skupina verig supermarketov. Namesto da bi tvegali, da ne bodo mogli prodati svojega pridelka jabolk, nehalo uporabljati pesticide in svoja jabolka potrdijo kot jabolka brez pesticidov. Tu gre za jasen obstoj dogovora med verigami supermarketov. Vendar pridelovalci jabolk niso udeleženi v tem dogovoru. Čeprav pridelovalci dobavljajo proizvode, ki izpolnjujejo standard trajnostnosti, se sami z verigami supermarketov niso dogovorili o vsebini standarda, njihova odločitev, da bodo upoštevali standard, pa ni odvisna od drugih pridelovalcev jabolk, ki upoštevajo ta standard. Posledično ti pridelovalci ne bodo udeleženi v dogovoru, sklenjenem v skupini verig supermarketov. Vendar to pridelovalcem ne bo preprečilo, da postanejo udeleženci v dogovoru o trajnostnosti z verigami supermarketov v prihodnosti.

Primer 2: V nekoliko drugačnih okoliščinah se skupina verig supermarketov dogovori, da bodo kupovali le jabolka, ki so bila potrjena kot jabolka brez pesticidov. Organizacija pridelovalcev jabolk razvije certifikacijsko oznako, ki

²⁰ Glej v tem smislu sodbo z dne 6. septembra 2017, Intel, C-413/14 P, ECLI:EU:C:2017:632, točke 40 do 45 in tam navedeno sodno prakso.

²¹ Glej v tem smislu sodbo Sodišča z dne 26. oktobra 2000, Bayer AG/Komisija Evropskih skupnosti, T-41/96, ECLI:EU:T:2000:242, točka 69; sodbo z dne 13. julija 2006, Komisija Evropskih skupnosti/Volkswagen, C-74/04 P, ECLI:EU:C:2006:460, točka 39; sodbo z dne 30. aprila 2009, CD-Contact Data GmbH, T-18/03, ECLI:EU:T:2009:132, točka 48.

potrjuje, da so proizvodi njenih članov brez pesticidov. Organizacija izda dovoljenje za uporabo certifikacijske oznake na embalaži supermarketov in v njihovem tržnem gradivu. Pristojbine za izdajo dovoljenj se porazdelijo med pridelovalce, ki so člani organizacije. V tem primeru je organizacija združenje pridelovalcev, ki so se odločili za sprejetje in zagotovitev certifikacijske oznake. Ta odločitev je dogovor o trajnostnosti med pridelovalci. Poleg tega je licenčna pogodba, ki je podpisana med organizacijo in supermarketi, ločen dogovor o trajnostnosti, sklenjen med pridelovalci (prek njihovega združenja) in supermarketi.

2.3 Proizvodi, zajeti s členom 210a

- (34) Da bi bil dogovor o trajnostnosti zajet s členom 210a, mora: (i) zadevati enega ali več kmetijskih proizvodov iz Priloge I k PDEU, ki niso ribiški proizvodi in proizvodi iz ribogojstva (v nadaljnjem besedilu: proizvodi iz Priloge I), ter (ii) se mora nanašati na proizvodnjo navedenega proizvoda ali trgovino s temi proizvodi. Dogovor o trajnostnosti lahko vključuje tudi nosilce dejavnosti na ravneh dobavne verige, ki ni raven kmetijske proizvodnje, če navedeni nosilci dejavnosti soglašajo s pogoji v zvezi s proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi.
- (35) Omejitev člena 210a na kmetijske proizvode je posledica področja uporabe člena 1 uredbe o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, ki ne vključuje nekmetijskih živilskih proizvodov (v nadaljnjem besedilu: proizvodi, ki niso navedeni v Prilogi I).
- (36) Dogovor o trajnostnosti lahko zadeva proizvode iz Priloge I in tudi proizvode, ki niso navedeni v Prilogi I, ne da bi to vplivalo na veljavnost samega dogovora o trajnostnosti. Vendar se bo izključitev v skladu s členom 210a uporabljala le za del dogovora o trajnostnosti, ki zadeva proizvode iz Priloge I.

Primer 1: Dogovor se nanaša na trajnostno embalažo slada in tudi piva. Člen 210a bi se uporabljal le za tisti del dogovora, ki zadeva slad, saj je pivo proizvod, ki ni naveden v Prilogi I.

Primer 2: Dogovor se nanaša na biogoriva in proizvode, ki se uporabljajo za proizvodnjo biogoriv. Člen 210a bi se uporabljal le za tisti del dogovora, ki zadeva proizvode iz Priloge I, ki se uporabljajo za proizvodnjo biogoriv.

Primer 3: Dogovor se nanaša na dobavo trajnostno proizvedene perutnine za storitve priprave in dostave hrane. Dogovor vključuje proizvajalce perutnine, ki dobavljajo perutnino proizvajalcem pripravljenih obrokov (ki nato pripravljajo obroke s perutnino), in organizacijo, ki zastopa menze, ki kupujejo pripravljene obroke od proizvajalcev obrokov. Člen 210a bi se uporabljal le za tisti del dogovora, ki se nanaša na dobavo perutnine proizvajalcem obrokov, ne pa tudi za tisti del dogovora, ki se nanaša na dobavo pripravljenih obrokov menzam. Le perutninski proizvodi so proizvodi iz Priloge I k PDEU.

Primer 4: Dogovor se nanaša na pridelavo trajnostno pridelanih paradižnikov za predelavo v omake za testenine. Člen 210 bi se uporabljal le za tisti del dogovora, ki zadeva paradižnike, saj so omake proizvodi, ki niso navedeni v Prilogi I.

3 STVARNO PODROČJE UPORABE ČLENA 210A

- (37) Treba je razlikovati med trajnostnimi cilji iz člena 210a(3), standardi trajnostnosti (ki so določeni za doseganje navedenih trajnostnih ciljev) in izvedbenimi ukrepi, določenimi v dogovoru o trajnostnosti za doseganje teh standardov.

Primer: Trajnostni cilj bi lahko bil zmanjšati uporabo pesticidov ali preprečevanje erozije tal. Standard trajnostnosti, katerega uporaba je cilj dogovora o trajnostnosti, bi lahko vključeval določitev merljivih ciljev v obliki kvantitativnih in kvalitativnih meril, ki presegajo obvezni standard (npr. zmanjšanje uporabe pesticidov za 60 % ali uporaba pokrovnega posevka pozimi za preprečevanje erozije tal). Dogovor bi lahko vključeval konkretne izvedbene ukrepe, kot so na primer obveznosti izvajanja praks preciznega kmetovanja in spremljanja pojava škodljivih organizmov, uporabe določenih strojev ali opreme, izvajanja instrumentov za obvladovanje tveganj ali podpore razširjanju tehničnega znanja (vključno z usposabljanjem, svetovanjem, sodelovanjem in izmenjavo znanja), digitalnih tehnologij ali praks za trajnostno upravljanje hranil.

3.1 Trajnostni cilji, zajeti s členom 210a

- (38) Za izpolnjevanje pogojev iz člena 210a mora biti cilj dogovora o trajnostnosti doseganje standarda trajnostnosti, ki prispeva k enemu ali več od naslednjih trajnostnih ciljev:
- a. okoljskim ciljem, vključno z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, trajnostni rabi in varstvu krajine, vode in tal, prehodu na krožno gospodarstvo, vključno z zmanjšanjem živilskih odpadkov, preprečevanju onesnaževanja in nadzoru nad njim ter varstvu in ohranjanju biotske raznovrstnosti in ekosistemov;
 - b. proizvodnji kmetijskih proizvodov na načine, ki zmanjšujejo uporabo pesticidov in tveganja zaradi take uporabe ali ki zmanjšujejo nevarnost protimikrobne odpornosti v kmetijski proizvodnji, ter
 - c. zdravju in dobrobiti živali.
- (39) Primeri okoljskih ciljev iz člena 210a(3), točka (a), so ponazoritveni in lahko vključujejo različne vrste in različice. Na primer, vsak okoljski cilj, ki ga uresničuje nosilec dejavnosti in pozitivno vpliva na okolje v zvezi s proizvodnjo ali predelavo kmetijskih proizvodov ali na trgovino z njimi (vključno z distribucijo), je lahko trajnostni cilj, zajet s členom 210a. Nasprotno so cilji iz člena 210a(3), točki (b) in (c), izčrpn.

Primeri trajnostnih ciljev, zajetih s členom 210a

Primer 1: Čeprav zmanjšanje onesnaženosti zraka in izboljšanje njegove kakovosti ni izrecno navedeno v členu 210a(3), je vrsta okoljskega cilja. Zato spada na področje uporabe člena 210a(3), točka (a).

Primer 2: Čeprav preprečevanje onesnaževanja s plastiko ni izrecno navedeno v členu 210a(3), je zajeto s ciljem prehoda na krožno gospodarstvo ali s ciljem

preprečevanja onesnaževanja in nadzora nad njim. Zato spada na področje uporabe člena 210a(3), točka (a).

Primer 3: Cilj trajnostne rabe in varstva krajine, vode in tal vključuje izboljšanje odpornosti tal na erozijo, povečanje biotske raznovrstnosti tal, izboljšanje njihove sestave in zagotavljanje pomorske zaščite, ki so vsi različne vrste ciljev v zvezi s trajnostno rabo in varstvom krajine, vode in tal. Vse to so cilji, ki spadajo na področje uporabe člena 210a(3), točka (a).

- (40) Namen standarda trajnostnosti je lahko prispevati k enemu ali več ciljem, zajetim v členu 210a(3).
- (41) Za lažje ocenjevanje skladnosti s členom 210a bi morali biti v dogovoru o trajnostnosti opredeljeni trajnostni cilji, h katerim naj bi prispeval standard trajnostnosti.
- (42) Če je namen dogovora o trajnostnosti prispevati k več ciljem, med katerimi so le nekateri navedeni v členu 210a(3), so za ocenjevanje, ali je dogovor o trajnostnosti zajet s členom 210a, relevantni le cilji iz člena 210a(3).
- (43) Če je namen dogovora o trajnostnosti prispevati k ciljem, ki niso navedeni v členu 210a(3), kot so socialni (na primer delovni pogoji ali zdrava in hranljiva prehrana) ali ekonomski cilji (na primer razvoj blagovnih znamk ali pravičnejše plačilo kmetom), pri ocenjevanju skladnosti s členom 210a (zlasti v zvezi z vprašanjem, ali so morebitne omejitve konkurence v dogovoru o trajnostnosti nujne za doseganje standarda trajnostnosti, kot je navedeno v oddelku 5) ni mogoče upoštevati vidikov standarda trajnostnosti, katerih namen je prispevati k tem ciljem.

Primer 1: Če pridelovalci žita s predelovalci žita sklenejo dogovor, v skladu s katerim bodo pridelovalci žita sprejeli boljše značilnosti krajine (žive meje itd.), lahko to spada na področje cilja varstva in ohranjanja biotske raznovrstnosti in ekosistemov v skladu s členom 210a(3), točka (a), če je namen dogovora o trajnostnosti prispevati k navedenemu cilju.

Primer 2: Če se proizvajalci medu in predelovalci medice dogovorijo, da bodo tržili proizvode, ki so narejeni iz medu, nabranega v panjih, v katerih se za zatiranje varooze uporabljajo le nekemični proizvodi, lahko to spada na področje cilja zdravja in dobrobiti živali v skladu s členom 210a(3), točka (c), če je namen dogovora o trajnostnosti prispevati k navedenemu cilju.

Primer 3: Če se pridelovalci žita dogovorijo, da bodo za zmanjšanje uporabe pesticidov in gnojil uporabljali tehnike preciznega kmetovanja, lahko to spada na področje okoljskih ciljev s skladu s členom 210a(3), če je namen dogovora o trajnostnosti prispevati k navedenemu cilju.

Primer 4: Če se proizvajalci in predelovalci mleka in mlečnih izdelkov dogovorijo, da bodo razvili blagovne znamke, ki zagotavljajo pravičnejše plačilo proizvajalcev, lahko to povečanje prihodkov proizvajalcem mleka in mlečnih izdelkov povzroči povečanje naložb, s katerimi se uresničujejo okoljski cilji ali cilji dobrobiti živali. Če je cilj, h kateremu naj bi prispeval dogovor, zagotoviti

pravičnejše plačilo proizvajalcev, ta cilj ne bi spadal na področje ciljev iz člena 210a(3).

Primer 5: Če se mlekarne in predelovalci mleka dogovorijo, da bodo izboljšali dobrobit živali in hkrati zagotovili pravične delovne pogoje za kmetijske delavce, so lahko do izključitve v skladu s členom 210a upravičeni le tisti vidiki dogovora, katerih namen je prispevati k doseganju ciljev iz člena 210a(3), kot je dobrobit živali. Nasprotno pa drugih vidikov, kot so pošteni delovni pogoji kmetijskih delavcev, pri tem ocenjevanju ni mogoče upoštevati.

3.2 Standardi trajnostnosti, ki se uporabljajo v skladu s členom 210a

3.2.1 *V dogovoru o trajnostnosti mora biti opredeljen standard trajnostnosti v zvezi s trajnostnim ciljem*

- (44) V dogovoru o trajnostnosti, ki izpolnjuje pogoje iz člena 210a mora biti opredeljen standard trajnostnosti, ki ga morajo upoštevati udeleženci v dogovoru za prispevanje k enemu ali več trajnostnim ciljem iz člena 210a(3).
- (45) Standard trajnostnosti se mora nanašati na enega ali več ciljev, zajetih v členu 210a.
- (46) Standard trajnostnosti je lahko predhodno obstoječ standard, standard, ki so ga za dogovor določili udeleženci v dogovoru ali tretje osebe.
- (47) Standardi trajnostnosti lahko predpisujejo cilj, ki ga je treba doseči, pri čemer lahko določajo tudi obvezno uporabo posebne tehnologije ali proizvodnih metod ali pa ne. Posledično se uporabnikom standardov trajnostnosti morda ni treba zavezati le doseganju ciljev, ki jih določa standard, temveč morajo za doseganje navedenega cilja morda uporabiti tudi konkretno tehnologijo ali proizvodno prakso (na primer metode zaščite tal, prakse v zvezi s pašo živali itd.).
- (48) Sprejetje standarda trajnostnosti lahko pripelje do oblikovanja prostovoljne oznake, logotipa ali trgovskega imena za proizvode, ki izpolnjujejo zahteve standarda.
- (49) Do izključitve na podlagi člena 210a je lahko upravičen le tisti del proizvodnje, ki izpolnjuje standard trajnostnosti.
- (50) Pri ocenjevanju, ali je standard trajnostnosti zajet s členom 210a, ni pomembno, ali je oziroma je bil dogovor o trajnostnosti podprt s financiranjem EU ali nacionalnim financiranjem.

3.2.2 *Standardi trajnostnosti bi morali dati oprijemljive in merljive rezultate oziroma, kjer to ni primerno, opazne in opisljive rezultate*

- (51) Standard trajnostnosti lahko določa količinsko opredeljene cilje ali posebne metode ali prakse, ki jih je treba sprejeti (npr. neuporaba določenega vložka ali kmetijske prakse).

- (52) Rezultati, dobljeni z uporabo standarda trajnostnosti, morajo biti oprijemljivi in merljivi. Če numerično dobljenih rezultatov ni primerno meriti, na primer zaradi narave ali predmeta standarda trajnostnosti, bi morali biti dobljeni rezultati kljub temu opazni in opisljivi.

Primer 1: Če je trajnostni cilj zmanjšati uporabo pesticidov, bi lahko bil konkreten standard trajnostnosti v obliki zmanjšanja uporabe pesticidov za 40 %. V tem primeru bi moralo biti mogoče dokazati, da je posledica uporabe standarda merljivo zmanjšanje uporabe pesticidov.

Primer 2: Če je namen dogovora o trajnostnosti povečati biotsko raznovrstnost z gojenjem določenih žuželkam prijaznih divjih rastlin in izvirnih sort rezultatov morda ni mogoče meriti v numeričnem smislu. Vendar morajo biti prizadevanja in dobljeni rezultati opisljivi (na primer, katere rastline bi bilo treba saditi), čeprav ne nujno v numeričnem smislu.

3.2.3 *Standardi trajnostnosti morajo biti višji od ustreznega obveznega standarda*

- (53) Standard trajnostnosti, ki naj bi se uporabljal na podlagi dogovora o trajnostnosti, zajetega s členom 210a, mora biti višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. To pomeni, da morajo biti s standardom trajnostnosti naložene trajnostne zahteve, ki presegajo tisto, kar zahteva obstoječi obvezni standard, ali pa uvedene trajnostne zahteve v primerih, v katerih niti pravo EU niti nacionalno pravo ne nalagata nobenih trajnostnih zahtev.
- (54) Obvezni standard je standard, določen na ravni EU ali nacionalni ravni, ki določa ravni, snovi, proizvode ali tehnike, ki jih morajo doseči oziroma pridobiti ali se jim izogniti posamezni proizvajalci ali nosilci dejavnosti. Standardi ali cilji, ki so zavezujoči za države članice, ne pa tudi za posamezna podjetja, niso obvezni standardi za namene člena 210a.
- (55) Ne glede na to, ali so udeleženci v dogovoru o trajnostnosti nosilci dejavnosti iz tretjih držav, je treba obvezne standarde razumeti kot standarde EU ali nacionalne standarde držav članic EU.
- (56) Če je obvezni nacionalni standard strožji ali ambicioznejši od ustreznega standarda EU, morajo proizvajalci in nosilci dejavnosti, dejavni v navedeni državi članici, upoštevati navedeni višji nacionalni standard. Glede na ustavno pravo vsake države članice lahko obvezni standard obstaja na regionalni ali lokalni ravni. Če je veljavni obvezni nacionalni standard določen na regionalni ali lokalni ravni, bi moral biti ta relevanten standard.
- (57) Dogovori o trajnostnosti lahko vključujejo sheme kakovosti, določene z Uredbo (EU) št. 1151/2012 ali oznake kakovosti, za katere velja ustrezno nacionalno pravo, vendar le če navedene sheme ali oznake pripeljejo do standardov trajnostnosti, ki so višji od tistih, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.
- (58) Če ni obveznih standardov na ravni EU ali nacionalni ravni, bodo dogovori o trajnostnosti, katerih namen je povečati dejansko raven trajnostnosti, presegali

obvezne standarde EU ali nacionalne standarde. Enako velja za dogovore o trajnostnosti, katerih namen je pospešitev prehoda ali predčasna preusmeritev na obvezne standarde EU ali nacionalne standarde, ki so bili sprejeti, vendar še niso začeli veljati.

- (59) Člen 210a dogovorov o trajnostnosti ne bo več zajemal od trenutka, ko bodo začeli veljati enakovredni ali ambicioznejši standardi EU ali nacionalni standardi (glej razpravo v oddelku 6.5).
- (60) Zaradi številnih vrst in kombinacij obveznih standardov trajnostnosti na ravni EU in nacionalni ravni ni mogoče za vsakega od trajnostnih ciljev iz člena 210a(3) v teh smernicah pripraviti izčrpnega seznama standardov trajnostnosti, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.
- (61) Podobno v teh smernicah ni mogoče navesti minimalnega obsega, za katerega mora sprejeti standard trajnostnosti presegati obvezni standard trajnostnosti. Namesto tega bo treba obseg, za katerega standard trajnostnosti presega obvezni standard trajnostnosti, oceniti za vsak primer posebej, ob upoštevanju omejitev konkurence, ki jih nalaga dogovor o trajnostnosti, in odgovora na vprašanje, ali so te nujne (glej oddelek 5).

Primer 1: V skladu z direktivo EU o trajnostni rabi pesticidov bo EU določila cilje za 50-odstotno splošno zmanjšanje rabe in tudi tveganja kemičnih pesticidov in za 50-odstotno zmanjšanje rabe „nevarnejših“ pesticidov do leta 2030. Ob predpostavki, da so upoštevani vsi drugi pogoji, določeni v pravu EU, bi proizvajalci in predelovalci na področju sadja in zelenjave, ki se dogovorijo, da bodo tržili le proizvode, ki so rezultat programa za postopno zmanjšanje rabe pesticidov za 60 % do leta 2030, izpolnjevali zahtevo, da mora biti standard trajnostnosti višji od tistega, ki ga predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.

Primer 2: Proizvajalci in nosilci dejavnosti se dogovorijo, da bodo z optimizacijo tehnik pospravitve pridelka, naložbami v učinkovitejšo skladiščno zmogljivost in izboljšanjem embalaže za 50 % zmanjšali količino živilskih odpadkov, nastalih pri proizvodnji in predelavi graha. Obvezni standard trajnostnosti za zmanjšanje živilskih odpadkov, določen na ravni EU in veljavni nacionalni standard trajnostnosti ne obstajata. V tem primeru bi bil standard trajnostnosti dejansko višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.

Primer 3: Proizvajalci mleka in trgovci na drobno se dogovorijo, da bodo podprli preusmeritev na ekološko prirajo mleka, kot je navedeno v Uredbi (EU) 2018/848 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov²². Čeprav Uredba (EU) 2018/848 določa metode pridelave, ki jih morajo kmetje upoštevati, da bi lahko svoje proizvode označevali kot ekološke, navedene metode pridelave niso obvezni standardi na ravni EU ali na nacionalni ravni. V tem primeru bi

²² Uredba (EU) 2018/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov in razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 834/2007 (UL L 150, 14.6.2018, str. 1).

lahko bil standard, ki zahteva prirejo mleka v skladu z ekološkimi metodami pridelave, višji od tistih, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.

4 OMEJITVE KONKURENCE

- (62) Namen tega oddelka je razumeti vrste omejitev, ki bodo verjetno zajete s členom 101(1) PDEU in bi bile zato lahko morda upravičene do izključitve v skladu s členom 210a, če izpolnjujejo pogoje iz navedenega člena.
- (63) Ta oddelek ne proučuje, ali bi konkretne omejitve konkurence, ki bodo verjetno zajete s členom 101(1) PDEU, verjetno zadostile zahtevam za izvzetje v skladu s členom 101(3) PDEU. Namen tega oddelka ni zagotoviti izčrpno razpravo o tem, kdaj dogovori o trajnostnosti omejujejo ali ne omejujejo konkurence.

4.1 Kaj je omejitev konkurence?

- (64) Ključni pojem za razumevanje, kaj pomeni omejitev konkurence, je pojem „parametri konkurence“. Podjetja konkurirajo z zagotavljanjem ponudbe strankam, ki je privlačnejša od ponudb drugih dobaviteljev v danih okoliščinah. Čeprav je lahko za nekatere kupce najpomembnejši dejavnik cena, so lahko pomembni tudi drugi dejavniki. Na primer, en dobavitelj lahko zagotavlja kakovostnejši proizvod, boljše značilnosti, raznovrstnejšo ponudbo, boljše storitev ali več inovacij itd. Na zmožnost dobavitelja, da zniža svojo ceno ali izboljša značilnosti, lahko vplivajo določeni dejavniki, kot je na primer zmožnost dobavitelja, da ustvari določeno raven proizvodnje z nižjimi stroški kot njegovi konkurenti, vzpostavi učinkovitejše proizvodne metode in tehnologije, vire dobave, prevoz in logistiko itd. Vsi ti cenovni in necenovni dejavniki so skupaj poimenovani „parametri konkurence“.
- (65) Dogovor omejuje konkurenco v smislu člena 101(1) PDEU, če je verjetno, da bo imel učinek na relevantne parametre konkurence na določenem trgu. Dogovor lahko omejuje konkurenco, ker vsebuje izrecno ali implicitno obveznost nekonkuriranja v zvezi z enim ali več parametri konkurence, lahko pa konkurenco omejuje tudi z zmanjšanjem tekmovalnosti med udeleženci v dogovoru ali z zmanjšanjem tekmovalnosti med njimi in tretjimi osebami²³. Priloga E zagotavlja pregled nekaterih glavnih vrst omejitev konkurence, ki jih je mogoče najti v dogovorih o trajnostnosti, skupaj z načini, na katere se različne vrste omejitev morda uporabljajo v praksi.
- (66) V nekaterih primerih je namen omejevanje konkurence že po naravi dogovora o trajnostnosti. Na primer, dogovor med skupino konkurenčnih podjetij, da bo vsako zaračunavalo enake cene svojim strankam, bo že sam po sebi verjetno omejeval konkurenco.

²³ Smernice o uporabi člena 81(3) Pogodbe (UL C 101, 27.4.2004, str. 97) (v nadaljnjem besedilu: smernice o členu 101(3) PDEU). Razlog za sklicevanje na člen 81(3) v naslovu je, da je bilo obvestilo izdano pred sprejetjem Lizbonske pogodbe. Ko je bila sprejeta Lizbonska pogodba, je postal člen 81 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti člen 101 Pogodbe o delovanju Evropske unije.

- (67) V drugih primerih je lahko učinek dogovora o trajnostnosti kljub vsemu omejevanje konkurence, čeprav omejevanje konkurence ni nujno namen dogovora o trajnostnosti. V takih primerih bo odgovor na vprašanje, ali bo dogovor o trajnostnosti verjetno omejeval konkurenco, odvisen od več dejavnikov, tudi deleža trga, ki ga zadeva dogovor o trajnostnosti, ali obstoja drugih podjetij, ki bi bila zmožna začeti proizvajati konkurenčne proizvode. To pa zato, ker bodo imele stranke še naprej konkurenčne alternative, če je dovolj proizvajalcev, ki niso zajeti z dogovorom o trajnostnosti, zadevni dogovor o trajnostnosti pa tako verjetno ne bo omejeval konkurence.
- (68) Dogovor o trajnostnosti lahko vsebuje več omejitev konkurence. Na primer, pobuda za dobrobit živali lahko vsebuje konkretni dogovor o obveznem dodatku, ki ga je treba plačati kmetom, ki izpolnjujejo nekatera merila glede dobrobiti živali (sporazum o dodatku je dogovor o cenovni komponenti). Navedena merila lahko vključujejo tudi zahteve po velikosti prostora, ki je na voljo posameznim živalim, na podlagi katerih bi se lahko zmanjšalo število živali, ki se lahko redijo (omejitev proizvodnje), ali pa so lahko v njih navedene posebne zahteve glede krmljenja (omejitev vložka).
- (69) Za to, da je dogovor o trajnostnosti zajet s členom 101(1) PDEU, ni pomembno, koliko omejitev konkurence vsebuje dogovor o trajnostnosti, če vsebuje vsaj eno omejitev konkurence.

Primer 1: Za zmanjšanje onesnaževanja in varstvo vodnih sistemov želijo pridelovalci soje v regiji opustiti uporabo kemičnih gnojil. Ker pa bi to verjetno povzročilo zmanjšanje donosov pridelka, so zaskrbljeni, da bodo izgubili denarna sredstva, če bodo pobudo sprejeli sami. Zato se skupaj dogovorijo, da bodo nehali uporabljati gnojila in zvišali svoje cene na tono, da bi ohranili enako raven dobičkonosnosti kot prej.

Ta dogovor o trajnostnosti omejuje konkurenco z omejevanjem zmožnosti udeležencev, da določijo lastne prodajne cene.

Primer 2: Skupina kmetov, ki želi opustiti uporabo kemičnih gnojil, oblikuje znak kakovosti za „trajnostno sojo“, ki je bila pridelana brez uporabe kemičnih gnojil. Odprava uporabe kemičnih gnojil bo verjetno zmanjšala donose, s tem pa lahko zmanjša tudi prihodke kmetij. Skupina zato intenzivno vlaga v ozaveščanje potrošnikov o znaku kakovosti in o okoljskih koristih odprave kemičnih gnojil, da bi potrošnike prepričala, da je „trajnostna soja“ vredna več kot soja, pridelana z uporabo kemičnega gnojila. V shemi lahko sodeluje vsak kmet, ki potrdi, da je bila soja pridelana brez uporabe kemičnih gnojil, in ga lahko tudi kadar koli zapusti. Za razliko od primera 1 tu določbe v zvezi z določitvijo cen ne obstajajo.

V tem primeru dogovor o trajnostnosti verjetno ne bo omejeval konkurence. Obstaja možnost, da lahko shema vpliva na omejevanje konkurence, če se ji pridruži veliko število pridelovalcev soje, kar uspešno omejuje zmožnost potrošnikov, ki nočejo kupiti „trajnostne soje“, da to tudi storijo. Če pa se shemi pridruži le omejeno število pridelovalcev soje (npr. pridelovalci, ki predstavljajo manj kot 10 % dobave), bo vsaka omejitev konkurence verjetno zanemarljiva, saj posledično zmanjšanje ravni proizvodnje ne bo znatno, strankam pa bodo še naprej

na voljo alternative, če niso pripravljene ali ne morejo plačati več za trajnostno sojo.

4.2 Kaj ni omejitev konkurence?

- (70) Člen 101(1) PDEU ne zajema vseh dogovorov o trajnostnosti, sklenjenih med konkurenti. Če taki dogovori o trajnostnosti ne vplivajo na parametre konkurence, kot so cena, količina, kakovost, izbira ali inovacije, verjetno ne bodo omejevali konkurence. Naslednji primeri so ponazoritveni in niso izčrpni.
- (71) Prvič, dogovori o trajnostnosti, ki se ne nanašajo na gospodarsko dejavnost konkurentov, temveč na njihovo interno poslovno ravnanje, verjetno ne bodo omejevali konkurence. Na primer, konkurenti si lahko prizadevajo povečati splošni ugled gospodarske panoge kot okoljsko odgovorne in se v ta namen dogovorijo, da bodo uvedli ukrepe za odpravo plastičnih proizvodov za enkratno uporabo v svojih poslovnih prostorih, da ne bodo presegali določene sobne temperature v stavbah ali da bodo omejili število tiskovin na dan.
- (72) Drugič, dogovori o trajnostnosti o vzpostavitvi podatkovne zbirke z informacijami o dobaviteljih, ki imajo trajnostne vrednostne verige, uporabljajo trajnostne proizvodne procese in zagotavljajo trajnostne vložke, ali o distributerjih, ki prodajajo proizvode na trajnosten način, v okviru katerih se od udeležencev ne zahteva, da kupujejo od navedenih dobaviteljev ali prodajajo navedenim distributerjem, verjetno ne bodo omejevali konkurence v skladu s členom 101(1) PDEU.
- (73) Tretjič, dogovori o trajnostnosti, sklenjeni med konkurenti v zvezi z organizacijo kampanj za ozaveščanje v celotni gospodarski panogi ali kampanj za ozaveščanje kupcev o okoljskem odtisu njihove potrošnje, kadar take kampanje ne pomenijo skupnega oglaševanja določenih proizvodov, verjetno ne bodo omejevali konkurence v skladu s členom 101(1) PDEU.
- (74) Če dogovor o trajnostnosti ne nalaga omejitev konkurence, se člen 101(1) PDEU ne bo uporabljal, upravičenost dogovora o trajnostnosti do izključitve, ki jo vsebuje člen 210a, pa torej ne bo potrebna. V navedenih primerih bodo lahko udeleženci v dogovoru o trajnostnosti nadaljevali izvajanje dogovora.

5 NUJNOST NA PODLAGI ČLENA 210A

5.1 Uvod

- (75) Člen 210a(1) določa, da se člen 101(1) PDEU ne uporablja za dogovore, ki zadevajo proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi in katerih cilj je uporaba standarda trajnostnosti, ki je višji od tistega, ki ga predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo, če ti dogovori nalagajo le omejitve konkurence, ki so „nujne“ za doseganje tega standarda. Zato je pogoj nujnosti eden od pogojev, ki ga morajo nosilci dejavnosti izpolnjevati, da bi bili upravičeni do izključitve v skladu s členom 210a.

- (76) V tem oddelku je pojasnjeno, kako bi bilo treba razumeti pojem nujnosti na podlagi člena 210a. Vsebuje navodilo o načinu, kako se pogoj nujnosti uporablja za različne omejitve konkurence glede na standarde trajnostnosti, ki jih zasleduje. Namen tega oddelka ni določiti konkretne oblike in vrste omejitev, ki jih lahko deležniki sprejmejo ali ne v svojih dogovorih o trajnostnosti, temveč metodologijo za ocenjevanje okoliščin, v katerih bi bile glavne vrste omejitev verjetno nujne za doseganje standardov trajnostnosti, in to metodologijo ponazoriti z vrsto neizčrpnih primerov.
- (77) Pred ocenjevanjem, ali je omejitev konkurence, ki je posledica dogovora o trajnostnosti, nujna, morajo udeleženci najprej ugotoviti, ali obstaja omejitev konkurence (kot je pojasnjeno v prejšnjem oddelku). Če zadevni dogovor o trajnostnosti ne omejuje konkurence, nujnosti ni treba proučevati. V navedenih primerih lahko nosilci dejavnosti takoj nadaljujejo izvajanje dogovora o trajnostnosti.
- (78) Nazadnje, nujnost omejitev konkurence na podlagi člena 210a je treba ocenjevati v zvezi z doseganjem standarda, navedenega v dogovoru o trajnostnosti. Doseganje standarda trajnostnosti bi lahko pomenilo bodisi proizvodnjo kmetijskih proizvodov bodisi trgovino z njimi v skladu s standardom.

5.2 Pojem nujnosti

- (79) Pojem nujnosti se v konkurenčnem pravu EU že uporablja. Člen 101(3) PDEU določa, da se lahko določi, da se prepoved iz člena 101(1) PDEU ne uporablja za dogovore, ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi, in ki: (i) ne določajo omejitev, ki *niso nujne* za doseganje navedenih ciljev, ter (ii) zadevnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih proizvodov ne dajejo možnosti odprave konkurence.
- (80) Pojem nujnosti na podlagi člena 101(3) PDEU je podrobneje pojasnjen v smernicah o členu 101(3) PDEU in tudi v sodni praksi Sodišča Evropske unije.
- (81) Zaradi podobnega besedila člena 210a in člena 101(3) PDEU je preskus za ugotavljanje, ali je omejitev nujna na podlagi člena 101(3) PDEU, koristno izhodišče za te smernice o členu 210a. Kot bo podrobneje pojasnjeno v nadaljevanju, pa kljub vsemu obstajajo nekatere ključne razlike med členoma, zaradi česar je treba razlikovati med njunima standardoma nujnosti.
- (82) Smernice o členu 101(3) PDEU določajo za ugotavljanje nujnosti omejitev konkurence preskus v dveh korakih. V prvem koraku preskusa se preuči, ali je sam *dogovor* (tj. dogovor, ki je zajet s členom 101(1) PDEU) upravičeno nujen za doseganje učinkovitosti, vzpostavljenih z dogovorom, medtem ko se v drugem koraku ocenjuje, ali so tudi *posamezne omejitve* konkurence, ki izhajajo iz dogovora, upravičeno nujne za doseganje navedenih učinkovitosti.
- (83) Čeprav se ocenjevanje nujnosti na podlagi člena 210a uporablja tudi za preskus v dveh korakih, pa se ta preskus ne more uporabljati enako kot preskus v dveh korakih na podlagi člena 101(3) PDEU. Sozakonodajalca EU (tj. Evropski parlament in Svet EU) sta sprejela člen 210a z namenom, da bi se vzpostavil

okvir, s katerim se izključuje uporaba člena 101(1) PDEU²⁴. Zaradi pomembnosti doseganja določenih standardov trajnostnosti na področju kmetijstva, sta sozakonodajalca menila, da bi moral dogovor o trajnostnosti izpolnjevati drugačne pogoje od tistih, ki so potrebni za upravičenost do izvzetja v skladu s členom 101(3) PDEU, da bi bil lahko upravičen do izključitve v skladu s členom 210a. Na primer, izključitev v skladu s členom 210a ne zahteva, da udeleženci v dogovoru zagotovijo, da potrošniki prejmejo pravičen delež koristi, ki izhajajo iz zadevnega dogovora o trajnostnosti, kot to velja v primeru člena 101(3) PDEU. Zato je standard pregleda pri oceni narave in intenzivnosti omejitve konkurence na podlagi člena 210a drugačen kot na podlagi člena 101(3) PDEU. To med drugim pomeni, da se lahko v skladu s členom 210a omejitve, ki bi se štele za resne omejitve člena 101(1) PDEU (kot so dogovori o določitvi cen ali zmanjšanjih obsega proizvodnje), štejejo za „nujne“, če so izpolnjeni v nadaljevanju navedeni pogoji, medtem ko take omejitve verjetno ne bi izpolnjevale pogojev iz člena 101(3) PDEU.

5.3 Korak 1 – Nujnost dogovora o trajnostnosti

- (84) V prvem koraku preskusa nujnosti na podlagi člena 101(3) PDEU se prouči, ali je sam dogovor o trajnostnosti upravičeno nujen za doseganje učinkovitosti, vzpostavljenih z dogovorom. Po analogiji se pri preskusu na podlagi člena 210a v prvem koraku ocenjuje, ali je dogovor o trajnostnosti upravičeno nujen za doseganje standarda trajnostnosti, ki se zasleduje. To pomeni, da bi moralo biti doseganje standarda trajnostnosti „specifično“ za zadevni dogovor. Kaj to pomeni v praksi, je v pojasnjenju v tem oddelku, ki obravnava „korak 1“.
- (85) Na splošno narava člena 210a temelji na predpostavki, da dogovor o trajnostnosti vsebuje eno ali več določb. Vsak dogovor o trajnostnosti vsebuje vsaj določbo, v kateri se nosilci dejavnosti dogovorijo, da si bodo skupaj prizadevali za uporabo standarda trajnostnosti, ki je višji od obveznih pravil EU ali nacionalnih pravil. Poleg dogovora o standardu trajnostnosti se bodo morda morali nosilci dejavnosti za uspešno oblikovanje ali izvajanje standarda trajnostnosti dogovoriti o eni ali več drugih zadevah v zvezi s proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi. Take določbe bi se lahko nanašale na parametre konkurence, na primer na ceno, po kateri se prodaja proizvod, na ceno vložkov, potrebnih za njegovo proizvodnjo, na količino proizvoda, ki bi se proizvajal, na način, kako se proizvod distribuira ali trži, na certifikacijo proizvoda itd.
- (86) Pri ocenjevanju nujnosti dogovora o trajnostnosti je treba samostojno oceniti vsako določbo dogovora. Na primer, medtem ko so lahko za določen dogovor o trajnostnosti določbe o ceni upravičeno nujne za doseganje zadevnega standarda trajnostnosti, pa nadaljnje določbe (npr. o obsegu proizvodnje) morda niso upravičeno nujne. Razlog za to je, da lahko težavo, katere obravnava je cilj določbe o obsegu proizvodnje, bodisi udeleženci prej uspešno rešijo enostransko

²⁴ V skladu s členom 42 PDEU se določbe poglavja Pogodbe v zvezi s pravili o konkurenci uporabljajo za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino z njimi le v obsegu, ki ga določita Evropski parlament in Svet EU.

kot s sodelovanjem, bodisi ker bi bila zadevna težava prav tako uspešno obravnavana z določbami, ki manj omejujejo konkurenco.

- (87) Kljub temu morajo nosilci dejavnosti dogovor o trajnostnosti proučiti kot celoto, da bi ocenili, ali se z izvajanjem različnih določb kot celote dosega zadevni standard trajnostnosti. To je podrobneje navedeno v oddelkih 5.3.1 in 5.3.2.
- (88) Poleg tega, bolj kot je izboljšanje standarda trajnostnosti, ki ga nosilci dejavnosti nameravajo doseči, zanemarljivo (v primerjavi s tistim, kar že predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo), manjša je verjetnost, da bodo morali nosilci dejavnosti sodelovati ali da bodo morale biti izbrane omejitve resnejše ali intenzivnejše.

Primer 1: Pridelovalci grozdja, ki poslujejo z nizkimi maržami in imajo sedež v določeni regiji, se skupaj odločijo, da bodo zmanjšali uporabo kemičnih pesticidov za 52 %, medtem ko standard, ki ga predpisuje zakon, zahteva le 50-odstotno zmanjšanje. Odločijo se, da bodo namesto tega to zmanjšanje dosegli z nakupom ekoloških pesticidov. Dodatni stroški, ki jih pridelovalci nosijo z nakupom ekoloških pesticidov, so rahlo višji od stroškov, ki bi jih sicer imeli z nakupom kemičnih pesticidov. Za doseg standarda se pridelovalci skupaj dogovorijo o fiksni ceni, ki bi jo zaračunali za bolj trajnostno pridelano grozdje. Glede na to, da so ekološki pesticidi rahlo dražji in da pridelovalci poslujejo z nizkimi maržami in torej nimajo spodbude, da bi te stroške nosili posamično, bo sodelovanje verjetno nujno. Skupni dogovor o zaračunavanju fiksne cene nižje v verigi pa glede na zanemarljivo izboljšanje v smislu trajnostnosti, ki je cilj dogovora, verjetno ne bo nujen. Čeprav bi dogovor o fiksni ceni zagotovil zadostno plačilo pridelovalcev in zagotovil, da je standard dosežen, pa se zdi, da obstaja manj omejevalna alternativa. V tem primeru se zdi, da je zgolj dogovor o skupnem zmanjšanju uporabe pesticidov za dodatna 2 % manj omejevalen način doseganja standarda glede na to, da so dodatni stroški nabave ekoloških pesticidov majhni in da bi jih nosili vsi pridelovalci v regiji. S tem bi se preprečil položaj, v katerem nekateri pridelovalci zaradi dodatnih nastalih stroškov ne bi bili več konkurenčni.

Primer 2: Za izboljšanje dobrobiti piščancev, rejnih za meso, se proizvajalci dogovorijo, da bodo izvajali letna preverjanja kakovosti vode, ki jo uživajo piščanci. Cilj preverjanj je oceniti vrednosti onesnaževal v vodi, kot so težke kovine in kemikalije, ter obravnavati prekomerne vrednosti takih onesnaževal, če so ta prisotna. V skladu z dogovorom morajo proizvajalci sami izvesti preverjanja z uporabo cenovno dostopne opreme, ki jo je treba kupiti le enkrat in katere uporaba ne zahteva znanstvenega strokovnega znanja. Posebni standard EU ali nacionalni standard, ki bi predpisoval izvajanje takih preverjanj, poleg splošne zahteve, da živali dobijo pitno vodo, ne obstaja. Zaradi letnih preverjanj vode se proizvodni stroški rahlo povišajo. Da se proizvajalcem perutnine povrnejo dodatni stroški, se posledično dogovorijo o obveznosti izključne nabave perutnine za kupce, s čimer si zagotovijo, da bodo njihovi proizvodi kupljeni. Potreba proizvajalcev perutnine po sodelovanju verjetno ne bo nujna glede na to, da se zdi izboljšanje v smislu dobrobiti živali zanemarljivo. Vsak proizvajalec bi lahko standard uspešno dosegel sam, saj proizvajalci ne potrebujejo strokovnega

znanja ali izkušenj drugih proizvajalcev. Poleg tega bi lahko posamezni proizvajalec standard trajnostnosti dosegel brez kritja znatnih dodatnih stroškov, ki bi ga sicer postavili v slabši položaj v primerjavi z drugimi proizvajalci, ki bi tudi izvajali standard. Poleg tega, za proizvajalce verjetno ne bo nujno, da se s kupci dogovorijo o obveznosti izključne nabave, glede na razmeroma nizke stroške, ki bi proizvajalcem nastali s preskušanjem kakovosti vode, tudi če bi se sodelovanje štelo za nujno.

- (89) Nazadnje, nujnost omejitve je treba oceniti v dejanskih razmerah, v katerih deluje dogovor o trajnostnosti, ob upoštevanju strukture trga, ekonomskih tveganj v zvezi z dogovorom o trajnostnosti in spodbud, s katerimi se srečujejo udeleženci. Bolj kot je doseganje standarda trajnostnosti, ki ga zajema dogovor, negotovo, večja je verjetnost, da je lahko omejitev konkurence nujna za zagotovitev, da bo standard dosežen.

5.3.1 Ali je mogoče standard trajnostnosti enakovredno doseči s posamičnim delovanjem?

- (90) Da bi se ocenilo, ali je dogovor o trajnostnosti upravičeno nujen za doseganje standarda trajnostnosti, je treba oceniti, ali lahko udeleženci standard trajnostnosti dosežejo sami, če delujejo posamično in ne s sodelovanjem. Zato morajo nosilci dejavnosti ugotoviti, zakaj morajo sodelovati in kaj bi jim preprečilo, da bi standard dosegli sami. Pri izvajanju tega ocenjevanja morajo upoštevati tržne pogoje in poslovne razmere, s katerimi se srečujejo in ki so pomembne za doseganje zadevnega standarda trajnostnosti. Kadar bi bilo mogoče standard trajnostnosti doseči s posamičnim delovanjem, vendar bi ga nosilci dejavnosti lahko dosegli hitreje ter z manj stroški in truda s sodelovanjem, je sodelovanje lahko upravičeno nujno za doseganje standarda, čeprav bi morali nosilci dejavnosti še vedno zagotoviti, da so nujne tudi morebitne omejitve konkurence, ki jih vsebuje dogovor, kot je pojasnjeno v oddelku 5.4.2.
- (91) Na primer, če proizvajalci kmetijskih proizvodov standarda trajnostnosti ne morejo doseči, ker nimajo potrebnih izkušenj ali znanja na zadevnem področju, bi bilo lahko sodelovanje z drugimi nosilci dejavnosti na različnih ravneh agroživilske dobavne verige, ki imajo takšne izkušnje in znanje, nujno. Če pa bi proizvajalci kmetijskih proizvodov tako znanje lahko pridobili sami brez znatnega vložka časa in denarja, ni verjetno, da bodo morali sodelovati za dosego standarda.
- (92) Podobno bi bilo lahko sodelovanje z drugimi nosilci dejavnosti na različnih ravneh agroživilske dobavne verige, ki so pripravljeni sofinancirati doseganje standarda trajnostnosti, nujno za doseganje standarda trajnostnosti, če proizvajalci kmetijskih proizvodov nimajo spodbude za plačilo potrebnih stroškov ali izvedbo naložb v infrastrukturo, ki so potrebne za doseganje standarda trajnostnosti, ker ne bi mogli povrniti teh stroškov ali te naložbe ali ker navedenih stroškov ali naložb ne morejo povrniti oziroma nositi sami. Nasprotno sodelovanje med proizvajalci morda ne bo nujno, če je za doseganje standarda trajnostnosti

potrebna naložba, znesek katere bistveno ne poveča sezonske ali letne naložbe, ki bi jo proizvajalci sicer izvedli v svojo običajno proizvodnjo.

- (93) Poleg tega bi se lahko dogovor, sklenjen med nosilci dejavnosti, da bodo proizvajali zadevni proizvod ali trgovali z njim na trajnostni način, štel za nujnega, če je proizvajanje proizvoda ali trgovina z njim na bolj trajnostni način dobičkonosna le, če je na trajnostni način proizvedenih več proizvodov ali če se na trajnostni način trguje z več proizvodi. Primer tega bi bila uporaba logotipov/oznak za opredelitev proizvodov, ki izpolnjujejo nekatere trajnostne zahteve, s čimer se pridobi večje zaupanje potrošnikov, ali uporaba platforme, ki proizvajalcem omogoča delitev inovativne opreme in stroškov nabave/vzdrževanja take opreme za bolj trajnostno proizvodnjo. V prvem primeru velja, da več, kot je oseb, ki proizvajajo na trajnostni način in uporabljajo ustrezen logotip, večja je verjetnost, da bodo trgovci na drobno in potrošniki navedeni logotip dojemali kot zaupanja vrednega, to pa nato poveča morebitno ekonomsko donosnost za proizvajalce, ki prodajajo proizvode, opremljene z logotipom. V drugem primeru pa velja, da več, kot je proizvajalcev, ki se dogovorijo o uporabi platforme in dajejo svojo opremo na voljo drugim, koristnejše je sodelovanje na platformi za vsakega posameznega proizvajalca.
- (94) Lahko pride do primerov, ko morajo nosilci dejavnosti sodelovati, ker bi sicer tvegali, da bi brez sodelovanja vsak nosilec dejavnosti porabil znatne vire in čas za oblikovanje drugačnih proizvodnih metod za doseganje standarda trajnostnosti.
- (95) Nasprotno lahko pride do primerov, ko skupni razvoj proizvodne metode ni učinkovit in v katerih se s proizvodno metodo, ki jo samostojno razvije proizvajalec sam, ustvari večja dodana vrednost, saj zaradi konkuriranja drugim nosilcem dejavnosti hitreje doseže standard. Lahko pride tudi do primerov, ko nosilci dejavnosti s sodelovanjem ne bi dosegli standarda trajnostnosti bistveno hitreje ali z manj viri v primerjavi z doseganjem standarda posamično. V takih primerih se sodelovanje morda ne bo štelo za nujno.
- (96) Prav tako lahko pride tudi do primerov, ko morajo nosilci dejavnosti sodelovati, da uspešno rešijo vprašanje pomanjkanja informacij pri potrošnikih o trajnostnih lastnostih proizvodov, ki jih kupujejo. S posamičnim delovanjem morda ni mogoče uspešno opozarjati potrošnike na težavo in jih prepričati, naj kupujejo bolj trajnostne proizvode. Vendar lahko posamično delovanje zadostuje v tistih primerih, ko obstaja neizkoriščeno povpraševanje potrošnikov po bolj trajnostnem proizvodu, vendar koristi trajnostnosti pri proizvodih, ki jih proizvajajo posamezni proizvajalci, niso predstavljene dovolj jasno in lahko take informacije enostavno zagotovi vsak proizvajalec, ki deluje samostojno.
- (97) Če bi nosilec dejavnosti, ki deluje posamično, s sprejetjem metode za doseganje standarda trajnostnosti utrpel škodo zaradi slabšega položaja prvega na trgu, je sodelovanje morda nujno za preprečevanje, da bi se konkurenti neupravičeno okoristili z naložbo prvega na trgu, saj bi sicer lahko konkurenti preprosto izvajali metodo, ki jo je razvil prvi na trgu, brez kakršnih koli stroškov. Če pa bi lahko prvi na trgu preprečil neupravičeno okoriščanje z uporabo pravic intelektualne lastnine, kar bi konkurentom preprečilo uporabo navedene metode brez plačila

nadomestila prvemu na trgu, je sodelovanje nosilcev dejavnosti za doseganje standarda morda nepotrebno.

- (98) Nosilec dejavnosti, ki deluje posamično, bi lahko utrpel škodo zaradi slabšega položaja prvega na trgu, če želi proizvajati bolj trajnosten proizvod, cena katerega je znatno višja od cene netrajnostne alternative. V takem primeru bo nosilec dejavnosti morda naletel na težave pri trženju bolj trajnostnega proizvoda, saj njegove stranke, ki delujejo nižje v verigi, morda nimajo spodbude, da bi končnim potrošnikom zagotavljale dražji proizvod, ker bi navedeni potrošniki verjetno še naprej kupovali cenejšo alternativo. Zaradi tega bi bil vstop trajnostnega proizvoda na trg manj verjeten. V takem primeru bo morda sodelovanje med nosilci dejavnosti nujno za zagotovitev, da vsaj nekateri potrošniki kupijo bolj trajnosten proizvod, in tako dosežejo standard.
- (99) Nosilci dejavnosti poleg ugotavljanja razloga za sodelovanje ne smejo pozabiti, da je treba skrbno oceniti nujnost sodelovanja za doseganje zadevnega standarda, če se dogovor o trajnostnosti nanaša na standard trajnostnosti, za doseganje katerega bi posamično od javnega organa prejeli plačilo ali subvencije. Če po eni strani zadevno plačilo ali subvencija nosilcem dejavnosti zadostuje za kritje odhodkov, potrebnih za samostojno doseganje standarda trajnostnosti, jim za doseganje standarda morda ne bo treba sodelovati. Če po drugi strani plačilo ali subvencija krije le del stroškov, ki bi jih bilo treba nositi za doseganje standarda trajnostnosti, morajo morda nosilci dejavnosti sodelovati, da bi pokrili neporavnane stroške.
- (100) V nekaterih primerih lahko potrošniki pripisujejo višjo vrednost bolj trajnostnim proizvodom in so za navedene proizvode morda pripravljeni plačati višjo ceno kot za manj trajnostne alternative. V takih primerih je morda sodelovanje med nosilci dejavnosti za doseganje standarda trajnostnosti nepotrebno, saj so lahko nosilci dejavnosti zmožni financirati potrebne naložbe v proizvodnjo bolj trajnostnih proizvodov ali v trgovanje z njimi z zaračunavanjem višjih cen potrošnikom.

5.3.2 Nujnost določb dogovora o trajnostnosti

- (101) Potem ko so udeleženci v dogovoru o trajnostnosti preverili, da standarda trajnostnosti ni mogoče doseči s posamičnim delovanjem, bodo morali proučiti, ali različne določbe dogovora, npr. v zvezi s ceno, obsegom proizvodnje, inovacijami, distribucijo itd., omejujejo konkurenco in, če jo, ali so nujne za doseganje standarda trajnostnosti. V tem prvem koraku preskusa nujnosti na podlagi člena 210a morajo nosilci dejavnosti primerjati vrste določb, o katerih se dogovarjajo (npr. cena v primerjavi s certifikacijo). Ocena nujnosti omejitev konkurence, ki izhajajo iz določbe (npr. določitev cen v primerjavi s cenovno premijo), se izvede v drugem koraku preskusa na podlagi člena 210a.
- (102) Da bi razumeli, ali je konkretna določba nujna za doseganje standarda trajnostnosti, morajo v praksi udeleženci v dogovoru o trajnostnosti opredeliti težave, ki jim preprečujejo tako doseganje. Za vsako tako težavo morajo nosilci dejavnosti oceniti, kaj bi bila ustrezna določba, s katero bi bila težava odpravljena,

da bi dosegli zadevni standard trajnostnosti. Lahko pride do primerov, ko obstajajo alternativne določbe, ki bi bile lahko ustrezne za obravnavanje zadevne težave za doseganje standarda. Če obstaja možnost izbire med dvema ali več takimi določbami, bo nujna določba tista, ki najmanj omejuje konkurenco. Lahko pride tudi do primerov, ko sta dve ali več ustreznih določb enako omejevalni in/ali ko je lahko določitev, katera določba je najmanj omejevalna, zelo zapletena; v tem primeru lahko nosilci sami izberejo, katero določbo bodo uporabili ob upoštevanju drugih elementov preskusa nujnosti iz oddelka 5.4.

(103) Na primer, nosilci dejavnosti lahko naletijo na naslednje težave:

- (a) če se težava nanaša na pomanjkanje zaupanja potrošnikov v standard trajnostnosti, so lahko določene določbe ustrezne za obravnavanje težave, odvisno od okoliščin posamezne zadeve. To lahko vključuje določbo, ki zahteva uporabo neodvisnega sistema certificiranja in oblikovanje logotipa/oznake in/ali določbe o skupni promociji in trženju proizvodov. Nasprotno pa določba, ki se nanaša na ceno, ki se jo plača proizvajalcem, ali na količine proizvodnje, ki so dane na voljo strankam nižje v verigi, verjetno ne bo ustrezna, saj ne bi povečala zaupanja potrošnikov v standard trajnostnosti.

Če sta dve potencialno ustrezni določbi, opredeljeni zgoraj, edini ustrezni možnosti, ki obravnavata težavo zaupanja potrošnikov, bo verjetno določba o uporabi neodvisnega sistema certificiranja in oblikovanju logotipa/oznake tista, ki bo najmanj omejevala konkurenco in bo torej nujna;

- (b) če se težava nanaša na pomanjkanje poznavanja bolj trajnostnih proizvodnih metod in izkušenj z njimi, so lahko določene določbe ustrezne za obravnavanje težave glede na okoliščine posamezne zadeve. Te bi lahko vključevale določbo v zvezi z izmenjavo informacij o proizvodnih metodah (npr. uporabi nekaterih vložkov ali opreme itd.), določbo v zvezi z združevanjem nekaterih dejavnosti, infrastrukture, opreme itd. ali določbo v zvezi z izvajanjem skupnih raziskovalnih in razvojnih dejavnosti. Nasprotno določba v zvezi s količino proizvodov, ki bodo morda proizvedeni, ali z distribucijo ali s promocijo proizvodov zadevne težave verjetno ne bi obravnavala na ustrezen način, saj ne bi izboljšala znanja ali izkušenj nosilcev dejavnosti, ki želijo proizvajati bolj trajnostno.

Če so tri potencialno ustrezne določbe, opredeljene zgoraj, edine, ki so na voljo za obravnavanje težave pomanjkanja poznavanja proizvodnje in izkušenj z njo, bo verjetno določba o skupnih raziskavah in razvoju tista, ki bo najmanj omejevala konkurenco in bo torej nujna. Če sta določbi o izmenjavi informacij v zvezi s proizvodnimi metodami in združevanjem dejavnosti edini potencialno ustrezni določbi, je treba podrobno oceniti okoliščine zadeve. Brez takih informacij ni mogoče navesti, katera določba bi bila najmanj omejevalna;

- (c) če se težava nanaša na negotovosti v zvezi s trženjem proizvoda (negotovosti glede količin, ki jih je mogoče prodati), so lahko določene določbe ustrezne za obravnavanje težave glede na posamezne okoliščine zadeve. Te vključujejo določbo v zvezi z zavezami nekaterih strank o odjemu

(npr. nakup minimalne količine proizvodov na leto) in/ali določbo o posebnih dogovorih o distribuciji, sklenjenih med proizvajalci ali med proizvajalci in njihovimi strankami (dodelitev strank, izključnost dobave ali nabave). Nasprotno bi bila določba, ki se nanaša na ceno, po kateri se lahko proizvodi ponovno prodajajo nižje v verigi, ali določba o prenehanju proizvodnje alternativnih netrajnostnih proizvodov, verjetno neustrezna, saj obravnavata druge težave in ne negotovosti v smislu tržnih količin.

Če sta potencialno ustrezni določbi, opredeljeni zgoraj (zaveze o odjemu in dogovori o distribuciji), edini, ki obravnavata težavo z negotovostmi glede tržnih količin, je treba podrobno oceniti okoliščine zadeve. Brez takih informacij ni mogoče navesti, katera določba bi bila najmanj omejevalna;

- (d) če se težava nanaša na kritje dodatnih stroškov, nastalih zaradi izpolnjevanja standarda, so lahko določene določbe ustrezne za obravnavanje težave glede na okoliščine posamezne zadeve. Te bi lahko vključevale določbe, ki se nanašajo na nekatera plačila ali zaveze kupcev glede cen ali na zaveze o nakupu minimalne količine proizvodov. Nasprotno določba, ki prepoveduje razvoj drugih trajnostnih ali netrajnostnih proizvodov, verjetno ne bi bila ustrezna, saj ne bi neposredno znižala proizvodnih stroškov v skladu z zadevnim standardom trajnostnosti.

Če sta potencialno ustrezni določbi, opredeljeni zgoraj (plačila/zaveze kupcev glede cene in zaveze o nakupu minimalne količine proizvodov), edini, ki obravnavata težavo s kritjem dodatnih stroškov, ustvarjenih zaradi izpolnjevanja standarda trajnostnosti, je treba podrobno oceniti okoliščine zadeve. Brez takih informacij ni mogoče navesti, katera določba bi bila najmanj omejevalna;

- (e) če se težava nanaša na pomanjkanje znanja na strani potrošnikov o vrednosti, dodani z bolj trajnostnim proizvajanjem ali prodajanjem proizvoda, je lahko določba, ki se nanaša na skupno promocijo proizvoda s strani proizvajalcev ali strank nižje v verigi, ustrezna za obravnavanje te težave. Nasprotno določba, ki se nanaša na stranko ali dodelitev trga, verjetno ne bi bila ustrezna, saj ne bi pozitivno vplivala na znanje potrošnikov o dodani vrednosti bolj trajnostnega proizvajanja ali prodajanja.

V tem primeru se, če obstaja le ena določba (skupna promocija), ustrezna za obravnavanje težave, določba šteje tudi za najmanj omejevalno in torej nujno;

- (f) če se težava nanaša na slabši položaj prvega na trgu (v smislu konkurence z manj trajnostnimi alternativnimi proizvodi, ki so cenejši), so lahko določene določbe ustrezne za obravnavanje te težave glede na okoliščine posamezne zadeve. Te vključujejo določbo, ki se nanaša na skupno promocijo bolj trajnostnega proizvoda, določbo, ki se nanaša na zavezo trgovcev na drobno, da bodo določen delež svojih potrebovanih proizvodov kupili pri proizvajalcih bolj trajnostnega proizvoda (izražen kot odstotek vseh zamenljivih proizvodov) ali določbo, ki se nanaša na zavezo določenega števila trgovcev na drobno, da bodo kupili svoje potrebovane proizvode izključno pri proizvajalcih bolj trajnostnega proizvoda. Nasprotno določba o izmenjavi informacij o proizvodnji med proizvajalci verjetno ne bo ustrezna, ker ne obravnava težave, ki se nanaša na nadomestitev prodaje proizvodov.

Če so tri določbe, opredeljene zgoraj (o skupni promociji, minimalnih in izključnih nabavah), edine ustrezne za obravnavanje težave slabšega položaja prvega na trgu v smislu konkurence z manj trajnostnimi alternativnimi proizvodi, ki so cenejši, je določba, ki bo verjetno najmanj omejevalna (in torej nujna) tista, ki se nanaša na skupno promocijo bolj trajnostnega proizvoda. Če sta določbi o minimalnih nabavah trgovcev na drobno in izključnih nabavah trgovcev na drobno edini ustrezni možnosti, bo verjetno tista o minimalnih nabavah verjetno najmanj omejevalna in torej nujna.

- (104) Pri izvajanju zgornje ocene morajo nosilci dejavnosti upoštevati realne in ne izključno hipotetične alternative določbam, s katerimi bi bilo mogoče doseči standard trajnostnosti.
- (105) Če nosilci dejavnosti izbirajo med alternativnima določbama, in sicer med tisto, ki: (i) ni ustrezna za obravnavanje zadevne težave, ki jim preprečuje doseganje zadevnega standarda trajnostnosti in/ali tisto, ki (ii) ni najmanj omejevalna v primerjavi z drugimi, bi bila konkretna določba, ki so jo izbrali, ugotovljena za nezdržljivo s členom 210a in torej ne spada na področje uporabe izključitve. Če dogovor o trajnostnosti vsebuje tudi druge določbe, ki obravnavajo druge težave, ki nosilcem dejavnosti preprečujejo doseganje standarda trajnostnosti, bodo morda te določbe kljub vsemu nujne in bodo torej upravičene do člena 210a, če sami brez uporabe določbe, ki bi bila razveljavljena, dosegajo zadevni standard trajnostnosti.
- (106) Nazadnje, nosilci dejavnosti ne smejo pozabiti, da se določbe, ki omejujejo prosti pretok blaga ali storitev in tako delijo notranji trg EU, načeloma ne štejejo za nujne na podlagi člena 210a.

5.4 Korak 2 – Nujnost omejitev konkurence

- (107) Če je sklenitev dogovora o trajnostnosti upravičeno nujna za doseganje zadevnega standarda trajnostnosti, je treba za vsako omejitev konkurence, ki jo nalaga dogovor, ugotoviti, ali je nujna za doseganje standarda trajnostnosti.
- (108) Za namene člena 210a je omejitev konkurence nujna za doseganje standarda trajnostnosti, če je omejitev upravičeno nujna za doseganje zadevnega standarda trajnostnosti. To je odvisno od narave omejitve in tudi intenzivnosti omejitve.

5.4.1 Narava omejitve

- (109) Pojem narave omejitve se nanaša na parameter konkurence, ki je omejen z določbo(-ami) dogovora o trajnostnosti (kot je cena, obseg proizvodnje, kakovost, izbira ali inovacija). V koraku 1 je bilo v ospredju analize vprašanje, ali je bila vrsta določbe ustrezna za obravnavanje oviranja doseganja standarda trajnostnosti in ali so obstajale alternativne določbe, ki bi ustrezno obravnavale težavo na manj omejevalen način. Nasprotno je v koraku 2 analiza usmerjena v vprašanje, ali je omejitev konkurence, ki jo vsebuje vsaka določba dogovora o trajnostnosti, najmanj omejevalna, hkrati pa se z njo še vedno dosega zadevni standard.
- (110) Ugotavljanje „narave“ omejitve zahteva proučitev: (i) načina, kako je konkreten parameter omejen s posamezno določbo in (ii) vprašanja, ali obstaja realna manj

omejevalna alternativa. Tovrstna realna alternativa bi morala omogočati, da se želeni standard trajnosti doseže z manj negativnim vplivom na konkurenco. Udeleženci v dogovoru o trajnostnosti morajo izbrati omejitev, ki ima najmanj negativen vpliv na konkurenco, hkrati pa dosega standard trajnostnosti.

- (111) Če se določba nanaša na cene, lahko ocenjevanje narave omejitve od nosilcev dejavnosti zahteva, da se odločijo, ali se bodo dogovorili o omejitvi v obliki določitve cen, določitve najnižjih cen, cenovne premije ali o neki drugi omejitvi določanja cen. Na primer, če bi bili z izpolnjevanjem standarda trajnostnosti nosilcem dejavnosti naloženi stroški, ki jih je mogoče preprosto ločiti od drugih stroškov, ki bi jih običajno nosili, je lahko cenovna premija ustrezna omejitev. Razlog za to je ta, da bi cenovna premija odražala stroške, ki nastanejo nosilcu dejavnosti z izpolnjevanjem standarda trajnostnosti, ne da bi vplivala na druge stroške, ki bi mu nastali neodvisno od standarda.
- (112) Primer v zvezi s tem bi bila določba, ki zahteva plačilo določenega zneska za nadomestilo rejcem piščancev za uporabo ekološke krme namesto običajne krme. Alternativa tej določbi bi lahko bilo fiksiranje cene, po kateri lahko predelovalci kupujejo piščance, in sicer na ravni, s katero rejci dobijo povrnjene dodatne stroške, nastale zaradi uporabe ekološke krme. V tem primeru bi bila določitev cen, po katerih lahko predelovalci kupijo piščance, verjetno bolj omejevalna od dogovora o dodatnem plačilu, ki je ločeno od nabavne cene, saj zadnjenavedena omejitev vpliva le na en sestavni del celotne cene, plačane za piščančje meso, kar daje konkurenci možnost pri drugih sestavnih delih, ki določajo celotno ceno piščanca (npr. infrastrukturi, upravljanju zemljišč, zagotavljanju vode, električne energije itd.). Nasprotno je lahko določitev cene, po kateri lahko predelovalci kupujejo piščance, upravičeno nujna, če bi bili z doseganjem standarda trajnostnosti naloženi dodatni stroški v celotnem proizvodnem postopku. To se lahko na primer zgodi, kadar se standard trajnostnosti nanaša na kupno višje zahteve glede dobrobiti živali za piščance, ki zajema določbo o bolj trajnostni krmi, več prostora v kletkah, več časa, preživetega na prostem itd.
- (113) V primeru določbe, ki se nanaša na vprašanje, koliko svojih potrebovanih proizvodov kupci pridobijo od rejcev, ki so udeleženci v dogovoru o trajnostnosti, lahko ocenjevanje narave omejitve od nosilcev dejavnosti zahteva, da se odločijo, ali se bodo dogovorili o zahtevah za nabavo minimalnih količin ali o zahtevah za nabavo fiksnega količin ali kakšni drugi obveznosti nabave. Če rejci potrebujejo zagotovilo, da lahko prodajo zadostno količino svojih proizvodov za kritje svojih stroškov, vendar ne poznajo točne potrebne količine, bi lahko bil dogovor o minimalnih količinah najmanj omejevalna določba za doseganje standarda trajnostnosti. Če je na primer namen standarda trajnostnosti zmanjšati protimikrobno odpornost s prepovedjo uporabe antimikrobikov in namesto tega pri reji rac uporabiti alternative (npr. cepiva, probiotike, prebiotike itd.), bodo rejci morda morali zagotoviti, da lahko prodajo minimalno količino račjega mesa na leto za kritje dodatnih stroškov, ki so posledica uporabe alternativ antimikrobikom. Če pa je količina mesa, ki ga je mogoče predelati, omejena, je lahko točen podatek ali podatek o največji količini upravičeno nujen za zagotovitev, da je vse proizvedeno račje meso uspešno predelano.

5.4.2 Intenzivnost omejitve

- (114) Ugotavljanje intenzivnosti omejitve pomeni oceno količinske ravni omejitve (cene, obsega proizvodnje in morebitne kakovosti, izbire in inovacij) ter trajanja omejitve.

5.4.2.1 Količinska raven omejitve

- (115) Pojem količinske ravni omejitve se nanaša na obseg, v katerem bo zadevna omejitev verjetno vplivala na relevantne parametre konkurence. Količinska raven omejitve bo nujna, če bi bilo zaradi dogovora o nižji ravni omejitve manj verjetno, da bi udeleženci dosegli standard trajnostnosti.
- (116) Če bi zadevna omejitev neposredno ali posredno povzročila zvišanje ali znižanje usklajene cene, bi bila analiza usmerjena v to, kakšna bi bila raven zvišanja ali znižanja cene, ki bi bila upravičeno nujna za nosilce dejavnosti, da bi lahko dosegli zadevni standard trajnostnosti. Ta analiza bi morala vključevati številne različne dejavnike, kot so: (i) naložbe in drugi stroški, ki bi nastali nosilcem dejavnosti, udeležnim v dogovoru, ter verjetnost, da si bodo te stroške povrnili; (ii) stopnja gotovosti, da bo dogovor o trajnostnosti komercialno uspešen, (iii) in verjetna donosnost naložb glede na druge naložbene alternative. Glede na to, da bo analiza odvisna od številnih negotovih dejavnikov, od nosilcev dejavnosti ni mogoče pričakovati, da bodo izračunali točno raven cen, pri kateri bi lahko dosegli standard trajnostnosti. Zato je v primeru dvoma o dveh ocenah dopustno upoštevati, da je donosnost naložbe dovolj velika, da za nosilce dejavnosti zagotavlja spodbudo za doseganje standarda. Če pa končni rezultat izračuna cene v skladu z dogovorom ni upravičeno sorazmeren s stroški in tveganji, povezanimi z izvajanjem dogovora, omejitev verjetno ne bo zadostila temu koraku analize nujnosti.

Primer: Trgovci na drobno opazijo, da obstaja povpraševanje po jagodah brez pesticidov, vendar pa hkrati potrošniki niso pripravljeni plačati zanje več kot za običajne jagode. Pridelovalci v regiji še naprej uporabljajo pesticide, saj bi pridelava jagod brez pesticidov zahtevala dodatne naložbe v opremo in ustvarila dodatne stroške dela. Poleg tega obstaja tveganje, da bo večji delež jagod, ki jih pridelajo, kljub dodatnim nastalim stroškom, poškodovan, tako da jih potrošniki ne bodo hoteli kupiti. Skupina pridelovalcev in trgovci na drobno oblikujejo pobudo, v okviru katere se trgovci na drobno strinjajo, da bodo sodelujočim kmetom plačali dodatnih 0,70 EUR na kilogram jagod brez pesticidov. Dodatno plačilo temelji na študiji, pri kateri je bilo ugotovljeno, da: (1) so dodatni stroški dela za pridelavo jagod brez pesticidov v povprečju znašali med 0,30 EUR in 0,50 EUR na kilogram; (2) bi lahko pridelovalci svojo naložbo v opremo povrnili v 5 letih z dodatkom 0,10 EUR na kilogram; (3) bodo poškodbe verjetno zadevale 10–20 % pridelka in da (4) bi proizvajalci lahko dosegli enako donosnost naložbe v višini 0,60 EUR na kilogram s prehodom na drugačno mešanico pesticidov brez povečanega tveganja poškodb. Čeprav je dodatno plačilo 0,70 EUR na kilogram višje kot razpon od 0,40 EUR do 0,60 EUR na kilogram, ki bi bil potreben za povrnitev višjih stroškov dela in naložbe, pa bo verjetno znesek upravičeno nujen ob upoštevanju tveganja izgub zaradi poškodb in dejstva, da bi lahko pridelovalci dosegli bolj gotovo donosnost v višini 0,60 EUR na kilogram. Če pa bi dodatno plačilo znašalo 1,00 EUR na kilogram

namesto 0,70 EUR na kilogram, bi bil znesek višji od upravičeno nujnega zneska za zagotovitev potrebnih spodbud za pridelovalce, da vlagajo v doseganje standarda trajnostnosti.

5.4.2.2 Trajanje omejitve

- (117) Pri ocenjevanju trajanja omejitve, tj. števila mesecev ali let veljavnosti omejitve, se ustrezno vprašanje glasi, ali bi bila zaradi krajšega trajanja omejitve verjetnost doseganja standarda trajnostnosti manjša. Po eni strani bo morda morala omejitev obstajati celotno obdobje trajanja dogovora o trajnostnosti, če stroški izvajanje standarda trajnostnosti nastajajo v celotnem obdobju izvajanja. To se lahko zgodi, če proizvodnje bolj trajnostnega proizvoda zahteva nakup dražjega vložka, ki bi ga morali ves čas financirati kupci v celotnem obdobju obstoja standarda trajnostnosti. Po drugi strani, bo omejitev morda nujna le v časovnem obdobju, potrebnem za zagotovitev donosnosti te naložbe, če je naložba, potrebna za doseganje standarda trajnostnosti, enkratna naložba.

Primer: Trgovci na drobno se dogovorijo, da bodo pridelovalcem lubenic plačali premijo, da bi ti nabavili inovativna namakalna orodja. Plačilo te premije je potrebno za obdobje 1 leta, saj pridelovalci nimajo privarčevanega potrebnega zneska. Po 1 letu bo moralo pridelovalcem uspeti povrniti nastale stroške za nabavo opreme in začeti varčevati s porabo vode z uporabo orodij. Zato nadaljnje plačilo cene po 1 letu v smislu trajanja ne bi bilo nujno.

5.4.2.3 Ni zahteve po oceni pokritja trga z omejitvijo

- (118) Pri pripravi člena 210a sta si sozakonodajalca prizadevala zagotoviti, da bodo nosilci dejavnosti čim širše sprejeli standarde trajnostnosti. Da bi se nosilce dejavnosti spodbudilo k doseganju standardov, ki so višji od tistih, ki jih predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo, sta ustvarila posebno ravnotežje med: (i) naknadnimi pogoji za ugotavljanje nujnosti in (ii) možnostjo naknadne intervencije. S tem se spodbuja obsežno sprejetje standardov trajnostnosti brez tveganja intervencije s strani organov za konkurenco, razen če ne pride do določene visoke stopnje negativnih tržnih učinkov.
- (119) Zato za razliko od člena 101(3) PDEU na podlagi člena 210a ni treba analizirati pokritja trga z omejitvijo konkurence, da bi se ugotovilo, ali je omejitev nujna. Nasprotno lahko pokritje trga povzroči nakladno intervencijo organov za konkurenco v primerih, ko povzroči visoko stopnjo negativnih učinkov na trg, kot je obravnavano v oddelku 8.

5.5 Primeri uporabe preskusa nujnosti

Primer 1: Pri določeni tehniki gojenja riža se porabi manj vode kot pri tradicionalnih tehnikah gojenja, umetna gnojila ali pesticidi se ne uporabljajo. Uporaba te tehnike prispeva k trajnostni rabi in varstvu krajine, vode in tal ter k

manjši uporabi pesticidov. Vendar tehnika zahteva dodatni vložek finančnih sredstev in časa pridelovalcev riža, dobičkonosna pa je le, če se izvaja v srednjem do velikem obsegu. Tehniko sprejmejo tri zadruga za proizvodnjo riža, ki se s trgovcem na drobno dogovorijo, da bodo riž pridelovale v skladu z merilom („trajnostni riž“). Trгоvec na drobno se strinja, da bo kupil določeno količino trajnostnega riža – 100 ton na leto za obdobje 3 let (*omejitev, ki se nanaša na obseg proizvodnje*).

Zadevne tri zadruga so izračunale, da bi morale 3 leta pridelati vsaj 95 ton riža na leto, da bi njihova naložba dosegla potrebno ekonomijo obsega za doseganje standarda trajnostnosti in razumne donosnosti naložbe. Za spodbujanje potrošnikov k nakupu trajnostnega riža se te tri zadruga in trгоvec na drobno dogovorijo, da cena trgovca na drobno za nadaljnjo prodajo ne bo višja od 15 % nad povprečno ceno, ki jo trгоvec na drobno zaračunava za običajni riž. Vendar bi se glede na stroške vložkov in dela trajnostni riž prodajal po 30 % višji ceni (*omejitev, ki se nanaša na ceno*).

Večina drugih kupcev na trgu (trgovci na drobno, proizvajalci, grosisti itd.) je pretežno zainteresirana za kupovanje običajnega riža, ki se prodaja po nižji ceni. Potrošniki kažejo interes za kupovanje bolj trajnostnega riža, vendar niso seznanjeni z obsegom, v katerem pridelava običajnega riža pomeni uporabo gnojil in pesticidov, in s količino vode, porabljene za ta namen.

Korak 1:

Ali je mogoče standard trajnostnosti doseči tudi s posamičnim delovanjem?

Zadruga za proizvodnjo riža ne bi mogle financirati pridelave trajnostnega riža posamično, saj ne bi imele nobenega zagotovila, da bodo lahko tržile riž glede na to, da je večina kupcev zainteresiranih za kupovanje običajnega riža, ki se prodaja po nižji ceni. Tri zadruga zato posamično ne morejo uspešno sprejeti standarda. V navedenem primeru bo dogovor s trgovcem na drobno, da bo ta kupil najmanj 100 ton trajnostnega riža na leto, verjetno nujen.

Ločeno je treba oceniti dogovor, da cena trgovca na drobno za nadaljnjo prodajo za trajnostni riž ne bi bila višja od 15 % povprečne cene običajnega riža. Trajnosten riž bi se prodajal po 30 % višji ceni kot običajen riž, in obstaja tveganje, da bi potrošniki kupili nezadostne količine riža. Dogovor o promociji trajnostnega riža bo zato verjetno nujen glede na to, da sicer trгоvec na drobno ne bi mogel še naprej kupovati pri treh zadrugah. Posamično vsaka od treh zadrug in trгоvec na drobno ne morejo promovirati riža, saj potrebujejo za to pomoč drug drugega glede na to, da sta pridelava in prodaja trajnostnega riža medsebojno povezani.

Nujnost določbe dogovora o trajnostnosti

Dogovor o nabavi določene količine trajnostnega riža na leto bo verjetno nujen, ker je v dogovoru o trajnostnosti udeležen le en trгоvec na drobno, pridelava trajnostnega riža pa pomeni dodatne stroške. Druga vrsta določbe je lahko ta, da bi trгоvec na drobno trajnostni riž zgolj promoviral, ne da bi se zavezal k njegovemu nakupu. To seveda ne bi bilo zadostno zagotovilo za tri zadruga, saj je običajen riž 30 % cenejši, potrošniki pa na splošno niso seznanjeni s posledicami pridelave običajnega riža.

V primeru dogovora o zaračunavanju cene za nadaljnjo prodajo trajnostnega riža, ki ni več kot 15 % višja od cene običajnega riža, obstaja manj omejevalen način za promoviranje nakupa trajnostnega riža. Ker je težava pomanjkanje ozaveščenosti potrošnikov o koristih trajnostnega riža, bi lahko tri zadrug in trgovec na drobno sklenili dogovor o certificiranju, tj. da bodo s storitvami tretje osebe razvili znak za trajnostni riž. Tretja oseba bi ocenila skladnost riža s trajnostnimi proizvodnimi metodami in potrdila njegovo skladnost. Prav tako bi lahko obvestila potrošnike o okoljskem vplivu pridelave običajnega riža. Trgovec na drobno bi zato lahko svobodno določil ceno za nadaljnjo prodajo trajnostnega riža, hkrati pa bi lahko z uporabo znaka uspešno zadovoljil povpraševanje potrošnikov po trajnostnem rižu.

Korak 2: Nujnost narave in intenzivnosti omejitve

Pri ocenjevanju narave zaveze o nakupu 100 ton trajnostnega riža na leto bi lahko bila alternativa zaveza trgovca na drobno, da bo od treh zadrug kupil ves trajnostni riž, potreben za nadaljnjo prodajo. Vendar s tem ne bi bil dosežen standard trajnostnosti, saj tri zadrug ne bi imele nobenega zagotovila, da bi trgovec na drobno dejansko kupil potrebno količino pridelanega riža. Razlog za to je ta, da morda ne potrebuje vseh 100 ton trajnostnega riža v danem letu, zato zadrug ne bi imele nobene spodbude za izvedbo potrebnih naložb.

Pri ocenjevanju intenzivnosti omejitve zaveze o nakupu 100 ton trajnostnega riža na leto za obdobje 3 let, se zdi omejitev nujna, saj morajo tri zadrug 3 leta pridelati vsaj 95 ton trajnostnega riža na leto, da bi dosegle donosnost svoje dodatne naložbe. Zaradi novosti in negotovosti standarda trajnostnosti je cilj dodatnih 5 ton trajnostnega riža, ki ga kupi trgovec na drobno, zagotoviti varnostno mrežo, če je izračun napačen. Zaveza o nakupu 100 ton trajnostnega riža bo zato verjetno nujna za doseganje zadevnega standarda trajnostnosti.

Primer 2: Obstaja regionalna pobuda za izboljšanje življenjskih pogojev za prašiče. Sodelujoči kmetje se s klavnico in dvema predelovalcema mesa, ki pokrivata 30 % oziroma 25 % trga, dogovorijo, da bodo na svojih kmetijah povečali velikost prostora na prašiča nad zakonsko določen minimum. Zaradi lokalne zakonodaje je za večino kmetov povečanje velikosti prostora za rejo prašičev težko izvedljivo. Posledično bodo sodelujoči kmetje finančno prikrajšani v primerjavi s kmeti, ki v pobudi ne sodelujejo.

Zato pobuda določa, da predelovalci kmetom plačajo dodaten 1 EUR na kilogram prodanega mesa za plačilo njihovega nadomestila za njihov zmanjšan obseg proizvodnje in višje stroške (*omejitev, ki se nanaša na ceno*). Dodatno plačilo ustreza dobičku, ki bi ga kmetje ustvarili sicer, če bi redili več prašičev na običajen način. En predelovalec bi lahko predelal celotno proizvodnjo kmetov in pokrila povezano finančno breme. Vendar se je pobudi pridružil drugi predelovalec, ker bi rad izkoristil trg za bolj trajnostne proizvode (*omejitev, ki se nanaša na stranke, dobavitelje ali ozemlja*). Pobuda tudi določa, da bi vključene klavnice klale izključno prašiče, rejene v skladu z zadevnimi standardi dobrobiti živali, da bi se preprečilo, da se njihovo meso meša z mesom živali, rejenimi na običajen način.

Korak 1:

Ali je mogoče standard trajnostnosti enakovredno doseči s posamičnim delovanjem?

Prva alternativa, ki jo je treba proučiti, je, ali bi lahko udeleženci v dogovoru, ki delujejo posamično namesto skupaj, dosegli standard trajnostnosti. Kmet, ki bi na svoji kmetiji sam povečal velikost prostora na prašiča, bi zaradi zmanjšanja količine svoje dobave ali zvišanja svoje prodajne cene izgubil del svojih prihodkov in verjetno tudi svoje kupce, ki bi začeli kupovati pri drugih kmetih. Čeprav bi kmetje, ki sodelujejo brez vključevanja predelovalcev, med seboj konkurirali pod enakimi pogoji, bi bili hkrati še vedno prikrajšani v primerjavi s kmeti, ki so se odločili, da v dogovoru o trajnostnosti ne bodo sodelovali. Prav tako bi težka našli kupce, ki bi se strinjali s plačilom višje cene za meso živali, rejenih na trajnostni način. Zato bo verjetno nujen dogovor, sklenjen med samimi kmeti in med kmeti in predelovalci kot kupci mesnih proizvodov, ne pa enostransko delovanje.

Nujnost določbe dogovora o trajnostnosti

Nadalje, alternativa v zvezi z dodatnim plačilom bi lahko bila, da se predelovalci zavežejo nakupu vsega mesa prašičev, rejenih v skladu s pobudo, po ceni mesa običajnih prašičev. Kmetje običajno nimajo težav pri iskanju kupcev in bi lahko zlahka prodali mesne proizvode iz mesa svojih prašičev. Če pa bi uporabljali trajnostna merila, bi morali prodajati z izgubo. Dodatno plačilo bo zato verjetno nujno.

Kar zadeva zavezo klavnice, da bo klala le živali, rejene v skladu s standardom trajnostnosti, bi bila lahko alternativa kmetov, da od različnih klavnic zahtevajo, da ločujejo in jasno opredelijo meso njihovih prašičev. To bi verjetno povzročilo nekaj dodatnih stroškov, vendar bi klavnicam omogočilo, da bi ustvarile večji promet s tem, da bi klale tudi živali, ki ne izpolnjujejo zadevnega standarda, in tako nadomestile stroške ločevanja dveh vrst mesa za predelavo. Dogovor s klavnico, da bo klala le živali, rejene na trajnostni način, zato verjetno ne bo nujen.

Korak 2: Nujnost narave in intenzivnosti omejitve

V primeru dodatnega plačila bi bil lahko alternativna omejitev dogovor o fiksni ceni ali najnižji ceni mesnih proizvodov. Dogovor o fiksni ceni bi predelovalce zavezal ceni, ki bi bila sicer predmet sprememb zaradi nižjih ali višjih cen vložkov, vremenskih dogodkov, bolezni itd. Z najnižjo ceno bi se lahko zagotovilo, da bi bili proizvajalci nagrajeni za svoj trud, saj bi bila določena dovolj visoko, da bi bili stroški za izboljšanje trajnostnosti obračunani, vendar bi bila pri tem prezrta možnost, da je lahko cena prašičjega mesa zaradi elementov cene, ki se znatno znižujejo (vložki, infrastruktura, sezonskost proizvoda itd.) pod prvotno ravno. Omejitev bo verjetno nujna, ker dodatno plačilo ustreza izgubi dobička, ki jo imajo kmetje zaradi reje manj prašičev, in ohranja možnost, da se lahko druge cenovne komponente poljubno spreminjajo ob upoštevanju sprememb na trgu.

Določitev dodatnega plačila na 1 EUR na kilogram proizvedenega mesa bo tudi verjetno nujna, če plačilo izraža izgubo dobička, ki bi jo imeli kmetje, ker ne bi imeli enakega obsega proizvodnje, kot če bi redili prašiče na običajen način.

Kot pojasnjuje oddelek 5.4.2.3., ocenjevanje tega v smislu zajetja ni potrebno.

Primer 3: Skupina treh mlečnih zadrug oblikuje znak kakovosti za sire. Od proizvajalcev zahteva, da potrdijo, da je mleko, ki se uporablja pri proizvodnji njihovega sira, proizvedeno izključno z uporabo ekoloških metod. Znak kakovosti zahteva, da celotna mlečna proizvodnja v mlekarni poteka z uporabo ekoloških metod za zagotovitev, da se ekološko mleko ne meša z drugimi vrstami mleka (*omejitev, ki se nanaša na vložke*). Ta proizvodna metoda pomeni dodatne stroške za proizvajalce, zmanjšuje pa tudi konkurenčnost, saj ne morejo več zagotavljati običajnega mleka za proizvode iz sira. Na trgu že obstajajo podobne proizvodne metode in jih drugi proizvajalci uporabljajo. Povpraševanje potrošnikov po ekološkem siru na trgu je veliko, potrošniki pa so pripravljeni plačati višjo ceno za ta proizvod, če jim je korist na področju trajnosti jasno prikazana.

Korak 1: Ali je mogoče standard trajnosti enakovredno doseči s posamičnim delovanjem?

Trg ekološkega sira je že dobro razvit, nekateri proizvajalci pa so že posamično dosegli standarde trajnosti, ki so višji od zakonsko predpisanih. Tudi zadruga bi lahko razvile standard posamično in zadovoljile čedalje večje povpraševanje potrošnikov po trajnostnem siru. Zato se zdi, da potreba po sodelovanju ni nujna.

Primer 4: Vsako leto ob določenem času količina nekaterih vrst razpoložljive zelenjave presega povpraševanje. Posledično se zavrže med 7 % in 15 % letnega pridelka špinače. Zadruga so posamično poskušale izvajati različne strategije za načrtovanje ali skladiščenje presežnih kmetijskih pridelkov, vendar jim ni uspelo zadržati svojih izgub pod 7-odstotnim povprečjem. Špinačo so poskušale tudi posušiti in jo prodati, vendar potrošniki po takem proizvodu ne povprašujejo.

Za zmanjšanje teh odpadkov se skupina zadrug za pridelavo špinače odloči, da bo izmenjevala informacije o tedenskih dostavah špinače strankam, tako da bodo lahko natančneje načrtovale ponudbo in povpraševanje (*omejitev, ki se nanaša na izmenjavo informacij*). Zadruga to upravičujejo z navajanjem, da bodo vzpostavile sistem po načelu rotacije, v katerem različne zadruga vsak mesec izmenjajo zmanjšajo svojo pridelavo za določen odstotek, da bi jo uskladili s pričakovanim povpraševanjem po špinači naslednji mesec.

Korak 1:

Ali je mogoče standard trajnosti enakovredno doseči s posamičnim delovanjem?

Potreba po sodelovanju se zdi nujna, saj je bilo posamično delovanje za obravnavanje živilskih odpadkov neuspešno.

Nujnost določbe dogovora o trajnosti

V smislu nujnosti vrste dogovora v primerjavi z drugimi vrstami dogovorov o trajnosti, nameravajo zadruga za pridelavo špinače doseči standard z

izmenjavo informacij o ponudbi in povpraševanju. Čeprav bi bil lahko alternativa dogovor o količinah, torej da bi vsaka zadruga pridelala manj. Vendar s tem težava ne bi bila rešena, saj bi bilo težko z gotovostjo predvideti, v kakšnem obsegu bi morala zadruga zmanjšati svojo pridelavo. Poleg tega bi bila še vedno obdobja, ko je povpraševanje večje, in tako zadruga ne bi mogle izpolniti naročil svojih strank. Dogovor o obsegu proizvodnje pa bi bil prav tako bolj omejevalen kot dogovor o izmenjavi informacij.

Dogovor o izmenjavi informacij to težavo odpravlja z zagotavljanjem rednih informacij o stanju trga in omogoča precej natančno prilagajanje ponudbe v naslednjem mesecu. Zato se zdi upravičeno nujen za doseganje standarda zmanjševanja živilskih odpadkov.

Korak 2: Nujnost narave in intenzivnosti omejitve

V smislu nujnosti omejitve konkurence, ki izhaja iz dogovora, je izmenjava informacij o parametru, kot so tedenske dostave strankam, znatna omejitev konkurence. Manj omejevalna in realna alternativa bi bila lahko mesečna namesto tedenska delitev zbirnih informacij. Zaradi manj pogostega združevanja in zbiranja podatkov posamezne prodaje zadrug posameznim strankam ne bi bile opredeljive. Pridelovalci bi bili še vedno seznanjeni s tržnim povpraševanjem po špinaci v predhodnem mesecu, tako da bi lahko naslednji mesec prilagodili svojo pridelavo.

Posledično dogovor ne bi izpolnjeval drugega koraka preskusa nujnosti.

6 ČASOVNO PODROČJE UPORABE ČLENA 210A

6.1 Dogovori o trajnostnosti, sklenjeni pred objavo smernic

- (120) Člen 210a je začel veljati 8. decembra 2021. Dogovori o trajnostnosti, sklenjeni pred tem datumom, lahko izkoristijo ugodnost iz člena 210a po njegovem začetku veljavnosti. V obdobju pred začetkom veljavnosti člena 210a dogovori o trajnostnosti ne morejo izkoristiti ugodnosti iz člena 210a in zanje veljajo pravila o konkurenci, ki so veljala takrat.
- (121) Vsak dogovor o trajnostnosti, sklenjen v obdobju med začetkom veljavnosti člena 210a (8. december 2021) in objavo teh smernic, bi bilo treba od datuma objave smernic nemudoma uskladiti s členom 210a in členom 101 PDEU.

Primer: Več proizvajalcev sklene dogovor pred objavo smernic. Zavežejo se, da bodo opustili uporabo dovoljenega herbicida, katerega prisotnost je pogosto ugotovljena v preskrbi s pitno vodo. Za financiranje prehoda na bolj trajnostne proizvodne metode se dogovorijo, da bodo začasno določili cene na 0,50 EUR na proizveden kilogram.

Po objavi smernic je udeležencem jasno, da bi bila cenovna premija dovolj za doseganje standarda, zato dogovor ne izpolnjuje drugega koraka preskusa nujnosti. Posledično bi morali udeleženci takoj ob izdaji smernic posodobiti svoj dogovor, da bi bil skladen s členom 210a, in sicer tako, da bi nadomestili določitev cene s cenovno premijo.

6.2 Višja sila

- (122) Če nekateri pogoji dogovora, ki so ključni za uporabo člena 210a, zaradi višje sile začasno niso več izpolnjeni, je lahko dogovor določeno obdobje še vedno deležen ugodnosti izključitve, če: (i) udeleženci brez odlašanja sprejmejo vse potrebne ukrepe za obnovitev zadevnega pogoja in (ii) so izpolnjene druge zahteve glede izključitve.
- (123) Višja sila ni omejena na absolutno nezmožnost, temveč jo je treba razumeti v smislu neobičajnih okoliščin zunaj nadzora proizvajalca ali nosilca dejavnosti. Njenim posledicam se kljub izvajanju vse potrebne skrbnosti ne bi bilo mogoče izogniti brez pretiranega žrtvovanja²⁵. To bi bila lahko na primer nepričakovana poplava zemljišča ali požar v prostorih za skladiščenje.

6.3 Prehodno obdobje

- (124) Dogovor o trajnostnosti je lahko določeno obdobje po njegovi sklenitvi in pred dejanskim začetkom trajnostne dejavnosti deležen ugodnosti izključitve.
- (125) To se lahko zgodi le v primeru, ko je potreben določen rok za izvajanje trajnostne dejavnosti, in če je omejitev konkurence v tem prehodnem obdobju nujna. To pomeni, da če se omejitev konkurence v tem obdobju ne uporablja, je verjetnost, da bo prišlo do pojava trajnostne dejavnosti, manjša.

Primer: Več kmetijskih proizvajalcev se dogovori, da bodo januarja 2023 spremenili svojo proizvodno metodo tako, da bodo opustili uporabo dovoljenega herbicida, ki onesnažuje okolje. Ker je za spremembo proizvodne metode potrebnega nekaj časa, bo okolju prijaznejši proizvod predvidoma uveden septembra 2023. Proizvajalci se dogovorijo, da bodo od januarja 2023 za proizvod, ki uporablja sporni herbicid, uporabili visoko ceno za financiranje naložbe, potrebne za prehod.

Visoka cena se lahko uporablja od januarja 2023, če proizvajalci svojih stroškov naložbe ne morejo pokriti z določitvijo visoke cene šele septembra 2023 (po začetku uvedbe alternativnega proizvoda). Razlog za to je, da sicer ne bi bili pripravljeni biti sprejeti pobude za trajnostnost. Če pa udeleženci lahko pokrijejo svoje stroške naložbe z določitvijo visoke cene šele septembra 2023, uporaba visoke cene pred tem datumom ni nujna.

6.4 Nedoseganje standarda

- (126) Če udeleženci ne dosežejo standarda trajnostnosti, višja sila pa ne obstaja, ne morejo biti še naprej deležni ugodnosti izključitve.
- (127) Do nedoseganja standarda lahko na primer pride, če udeleženci ne uspejo doseči standarda v načrtovanem roku. Do njega bi lahko prišlo tudi, če bi zaradi

²⁵ Za več informacij o višji sili glej (po analogiji) *Commission notice concerning „force majeure“ in European agricultural law, C(88) 1696* (Obvestilo Komisije C(88) 1696 v zvezi z višjo silo v evropski kmetijski zakonodaji).

prvotnega napačnega izračuna uporaba standarda za udeležence predstavljala strošek, ki si ga ne morejo privoščiti. Lahko bi se tudi zgodilo, da izvajanje standarda v praksi zaradi dejavnika, ki ni višja sila, kot so nepričakovane ekonomske težave udeležencev ali pomanjkanje bistvenega vložka, ni mogoče.

- (128) V takih primerih udeleženci ne morejo še naprej izkoriščati ugodnosti izključitve in bi morali opustiti uporabo omejitve konkurence. Izključitev ostaja veljavna za obdobje, preden postane doseganje standarda nemogoče. Če takojšnji odstop od dogovora pomeni znatne ekonomske posledice za udeležence, ga lahko še naprej uporabljajo za potrebno prehodno obdobje, ob upoštevanju pravil, opisanih v oddelku 6.5 v zvezi s tekočim in stalnim pregledom pogoja nujnosti.
- (129) Udeleženci se lahko odločijo zmanjšati stopnjo cilja, ki ga nameravajo doseči s standardom. V tem primeru bi morali prilagoditi stopnjo omejitve ali spremeniti vrsto omejitve, kot to zahteva merilo nujnosti.

Primer: Dva proizvajalca sta se dogovorila, da bosta skupaj vlagala v raziskave in razvoj nove proizvodne metode, ki obeta večjo trajnostnost. To pomeni določitev cen za financiranje te nove naložbe. Zaradi začetka gospodarske krize, ki je nastopila po njuni sklenitvi dogovora, udeleženca ne moreta več financirati raziskav in se odločita, da bosta naložbo v raziskave opustila.

Ker udeleženca nista dosegla standarda (iz razloga, ki ni povezan z višjo silo), ne moreta več omejevati konkurence, tj. določati cen.

6.5 Tekoči in stalni pregled nujnosti

6.5.1 V katerih primerih nujnost verjetno ne bo več izpolnjena?

- (130) Uspešno opravljen preskus nujnosti na podlagi člena 210a v začetni fazi postopka ne zagotavlja, da bo preskus uspešno opravljen tudi v poznejših fazah, zlasti če pride do bistvenih sprememb v ekonomskem in pravnem okviru, v katerem se izvaja dogovor o trajnostnosti. Zato morajo udeleženci stalno pregledovati, ali je pogoj izpolnjen ves čas izvajanja dogovora.
- (131) Če dogovor o trajnostnosti ali omejitve konkurence, ki jih ta vsebuje, ne morejo več biti nujne, se člen 210a več ne uporablja. Omejitev konkurence, ki jih udeleženci ohranijo po tem trenutku, člen 210a ne zajema več.
- (132) Primer spremembe bistvenih okoliščin, zaradi katere je treba ponovno oceniti nujnost dogovora o trajnostnosti ali omejitve, je sprememba stroškov razvoja ali izvajanja dogovora o trajnostnosti ali standarda trajnostnosti. Spremembe stroškov lahko postavijo pod vprašaj nujnost dogovora ali konkretnih omejitev konkurence, o katerih so se prvotno dogovorili udeleženci.

Primer: Proizvajalci in trgovci na drobno se dogovorijo o gojenju nove sorte koruze, ki je bolj odporna proti škodljivcem in zato zahteva uporabo manj pesticidov kot običajna koruza. Semena nove poljščine pa so dražja (6 EUR na kg). Trgovci na drobno se strinjajo, da bodo financirali nakup dražjih semen z določitvijo cenovne premije za gojeno koruso. V zadnjih fazah izvajanja

dogovora o trajnostnosti se stroški semen znižajo na 1 EUR na kg, saj postane kmetijska rastlina zelo iskana, na trgu pa je več semen.

Ta sprememba cene semen, ki so vložek za koruzo, pomeni, da morajo udeleženci ponovno oceniti, koliko naj bi znašala cenovna premija in ali morajo trgovci na drobno dogovor sploh podpirati s premijo.

- (133) Druga sprememba, zaradi katere je potrebna ponovna ocena nujnosti omejitve, bi bila regulativna intervencija, s katero se zvišuje prej obstoječi standard trajnostnosti na danem področju na višjo raven cilja. V takem primeru bi bilo treba ponovno oceniti nujnost dogovora ali omejitev, ki jih ta vsebuje, saj so bile prvotno dogovorjeni na podlagi drugačnega obveznega pravnega okvira. Ko obvezna pravila naložijo višji standard, je morda treba spremeniti dogovor ali omejitve, da se upoštevajo zdaj nižja raven ambicioznosti prvotnega dogovora. Potreba po sodelovanju morda ni več nujna in morda je ustrežnejša drugačna omejitev v smislu „narave“ ali „intenzivnosti“. V določenih primerih lahko udeleženci na podlagi ponovnega ocenjevanja sklenejo, da omejitev konkurence ni več nujna.

Primer: Proizvajalci, predelovalci in trgovci na drobno se dogovorijo, da bodo za rejo živali brez uporabe kletk plačali določeno cenovno premijo. Zakon zahteva, da ima vsaka žival najmanj 0,2 m² prostora. Nekaj časa po tem se spremeni obvezna zakonodaja in naloži novo zahtevo v višini 0,5 m².

Standard trajnostnosti, ki nalaga zahtevo, da je treba živali rediti v „prosti reji“, lahko še vedno upravičuje uporabo cenovne premije. Ker pa je bil obvezni standard zakonsko zvišan, je treba ponovno oceniti stopnjo cenovne premije, kar bi lahko v nekaterih primerih povzročilo nižjo ceno.

- (134) Drug primer je, ko želijo udeleženci spremeniti standard trajnostnosti, katerega doseganje je namen dogovora. Udeleženci morda želijo določiti standard trajnostnosti, ki je še vedno višji od obveznih pravil EU ali nacionalnih pravil, vendar manj ambiciozen od prvotno dogovorjenega standarda trajnostnosti. V tem primeru sam dogovor ali omejitve, ki so bile prvotno vzpostavljene, morda ne bodo več nujni za doseganje novodoločenega standarda. Zato je lahko potrebna prilagoditev dogovora ali omejitev.
- (135) Pozitiven odnos potrošnika do proizvoda, ki ga zajema dogovor, in njegova ozaveščenost o njem bi prav tako lahko pomenila bistveno spremembo okoliščin. Povpraševanje po trajnostnem proizvodu bi se lahko zaradi dogovora o trajnostnosti ali drugih dejavnikov (npr. okoljska kampanja povečuje ozaveščenost potrošnikov) povečalo. Posledično bi lahko imel celoten trg ali velik del njega močno spodbudo za prehod na trajnostne proizvodne metode in/ali na trajnostno trgovino z navedenim proizvodom. Če je bilo pomanjkanje povpraševanja potrošnikov ena od glavnih težav, ki je upravičevala potrebo po sodelovanju in/ali naložitvi določene omejitve konkurence, bi morali udeleženci ponovno oceniti nujnost dogovora ali omejitev.

Primer: V prejšnjem primeru so potrošniki morda zaskrbljeni zaradi pogojev reje živali. Morda zahtevajo pogoje dobrobiti živali in so pripravljeni zanje plačati več, vključno s prosto rejo. Ker lahko rejci izkoristijo novoustvarjeno povpraševanje, cenovna premija, ki se jim plačuje, morda ne bo več nujna, saj je lahko prosta reja živali dobičkonosna brez potrebe po finančnem nadomestilu.

- (136) Ponovno ocenjevanje nujnosti omejitve v dogovoru je lahko potrebno tudi zaradi inovacij na področju postopkov proizvodnje ali distribucije. To se lahko zgodi v primeru, če bi bil dogovor potreben za skupni razvoj določenega proizvoda ali postopka ali za skupno uvedbo določenega proizvoda na trg, vendar bi lahko udeleženci čez nekaj časa in po nekaj naložbah blago proizvajali in tržili brez potrebe po sodelovanju.

Primer: Dogovor, sklenjen med OP in izdelovalci, slednjim omogoča naložbe v tehnologijo umetne inteligence, ki zagotavlja zgodnje odkrivanje bolezni rastlin, kar povzroči večje donose. Izdelovalci se strinjajo, da bodo kupili tehnologijo za proizvajalce ter pokrili tudi obratovalne stroške tehnologije z najnižjo ceno. V zameno dogovor od članov OP zahteva, da izdajo licenco za tehnologijo za zagotovitev, da je dovolj pridobiteljev licenc (in torej licenčnin) za pokritje stroškov naložbe.

Ko bo tehnologija preskušena in ko bodo donosi večji, bodo morali proizvajalci ponovno oceniti nujnost cenovne premije. Ker zdaj proizvajajo več, bodo morda lahko sami pokrili obratovalne stroške tehnologije.

6.5.2 *Kakšne so možnosti udeležencev, če se ugotovi, da omejitve niso več nujne?*

6.5.2.1 Možnost 1: sprememba dogovora o trajnostnosti

- (137) Če dogovor o trajnostnosti ni več nujen, je ena od možnosti, ki jo imajo udeleženci v dogovoru o trajnostnosti, da ga spremenijo. Na primer, če je težava v tem, da dogovorjeni standard o trajnostnosti ni več dosegljiv, bi se lahko dogovorili o doseganju drugečnega standarda trajnostnosti, ki je še vedno višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. Če je težava v tem, da vrsta dogovora ni nujna za doseganje standarda trajnostnosti, bi lahko sprejeli vrsto dogovora, ki je nujna. Če je težava v tem, da konkretne omejitve, ki jih nalaga dogovor, niso več nujne za doseganje standarda trajnostnosti, bi lahko podobno spremenili omejitve tako, da bi te postale nujne ali pa bi navedene omejitve preprosto razveljavili.

6.5.2.2 Možnost 2: prekinitev dogovora o trajnostnosti

- (138) Če udeleženci svojih dogovorov o trajnostnosti ne morejo ali ne želijo spremeniti, tako da ti še naprej izpolnjujejo zahteve iz člena 210a, bi morali dogovor prekiniti takoj, ko ni več nujen.

- (139) Če pa so udeleženci izvedli naložbe ob opiranju na obstoječe omejitve konkurence, ki so bile nujne za doseganje standarda trajnostnosti v času, ko so bile izvedene, jim člen 210a ne preprečuje, da se jim povrnejo vsi stroški, ki so jim nastali z razvojem ali izvajanjem zadevnega standarda trajnostnosti. Dogovor o trajnostnosti lahko tako še vedno izkoristi ugodnost izključitve iz člena 210a za obdobje, ki je potrebno za preklic dogovora in povrnitev naložb. To pa se kljub temu ne bi zgodilo v primeru, ko dogovor o trajnostnosti ni več nujen zaradi regulativnih sprememb, ki določajo, da je obvezni standard EU ali obvezni nacionalni standard enak ali višji od standarda, določenega v dogovoru, in je bil začetek veljavnosti obveznega standarda predvidljiv v trenutku sklenitve dogovora (ali če je dovolj časa med sprejetjem uredbe in začetkom njene veljavnosti).

Primer: Lokalni rejci piščancev se skupaj dogovorijo, da bodo zagotovili večji življenjski prostor na piščanca. Da bi znižali svoje stroške prehoda, s kupci sklenejo dogovor, v skladu s katerim slednji kupujejo piščančje meso po fiksni cenovni premiji, da bi pokrili dodatne stroške, ki ustrezajo novemu standardu trajnostnosti. Dogovor je podpisan marca 2024, z enoletnim uradnim odpovednim rokom v primerih enostranske odpovedi. Nova lokalna zakonodaja se sprejme junija 2024 in uporablja od decembra 2024. Od vseh kmetijskih proizvajalcev v navedeni regiji zahteva, da dodelijo popolnoma enak prostor živalim, kot je določen v dogovoru.

Ker postane najmanjši prostor zakonska obveznost od decembra 2024, v teoriji ne morejo še naprej izkoriščati ugodnosti izključitve iz člena 210a. Vendar bi lahko prekinitev dogovora s kupci pred koncem uradnega odpovednega roka pomenila resne finančne posledice za udeležence, ki so ravnali v dobri veri, saj uporaba navedene zakonodaje v trenutku sklenitve dogovora ni bila predvidljiva. Zato lahko v tem primeru do izteka uradnega odpovednega roka, tj. junija 2025, še naprej izkoriščajo ugodnost izključitve.

7 SISTEM MNENJ NA PODLAGI ČLENA 210A

7.1 Vlagatelji vloge

- (140) Člen 210a(6) od 8. decembra 2023 proizvajalcem ali združenjem proizvajalcev omogoča, da Komisijo zaprosijo za mnenje o združljivosti svojih dogovorov o trajnostnosti s členom 210a. Vlogi se lahko pridružijo udeleženci v dogovoru o trajnostnosti, ki niso proizvajalci. MPO lahko vložijo vloge za mnenje v skladu s členom 210a(6), če je v dogovor o trajnostnosti vključen vsaj en član proizvajalec.
- (141) Proizvajalci ali združenja proizvajalcev lahko za mnenje zaprosijo kadar koli po sklenitvi dogovora o trajnostnosti, tudi pred njegovim izvajanjem.
- (142) Vlogo je treba vložiti pri {določiti}. Vloga pa se lahko pošlje na naslednje poštne naslove {Commission européenne / Europese Commissie}.

7.2 Vsebina vloge

- (143) Standardni obrazec za vlogo za mnenje v skladu s členom 210a(6) ne obstaja.
- (144) Vendar bi morala vloga, da bi bila ocenjena, vsebovati:
- (a) identitete vseh udeležencev v dogovoru, po potrebi vključno z njihovo registracijsko številko;
 - (b) enotno kontaktno točko (vključno z imenom in elektronskim naslovom in/ali s poštnim naslovom za vso komunikacijo s Komisijo;
 - (c) kopijo katerega koli dokumenta, ki določa pogoje dogovora o trajnostnosti ali, če gre za ustni dogovor, podrobno pisno pojasnitev dogovora (vključno s pokritjem trga z dogovorom, če je na voljo, njegovim trajanjem in naloženimi omejitvami konkurence);
 - (d) opis trajnostnega/-ih cilja/-ev, ki se zasleduje/-jo;
 - (e) pojasnitev standarda trajnostnosti, sprejetega v dogovoru o trajnostnosti in sklic na obstoječe obvezne standarde, vključno s pojasnili in dokazi o tem, zakaj je standard trajnostnosti višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo;
 - (f) podrobno pojasnilo izpolnjevanja vsakega od pogojev iz člena 210a(1), (3) in (7);
 - (g) informacije o postopkih, ki potekajo pred nacionalnim sodiščem ali nacionalnim organom za konkurenco v zvezi s skladnostjo dogovora o trajnostnosti, na katerega se nanaša vloga, s členom 210a ali členom 101 PDEU;
 - (h) vse morebitne sklice ali vire, vključno s spletnimi stranmi, kjer je vlagatelj objavil pogoje dogovora o trajnostnosti ali njegove dele;
 - (i) vse druge informacije ali dokumente, pomembne za ocenjevanje dogovora o trajnostnosti.

7.3 Ocena Komisije in vsebina mnenja

- (145) Komisija bo vlogo ocenila na podlagi zagotovljenih informacij. Vlagatelj lahko zaprosi tudi za dodatne informacije, potrebne za oceno vloge.
- (146) Komisija lahko po potrebi deli informacije, ki so ji bile predložene, z nacionalnimi organi za konkurenco in nacionalnimi organi ali ministrstvi za kmetijstvo, če so ti organi in ministrstva predmet obveznosti uporabe navedenih informacij le za namen, za katerega jih je pridobila Komisija. Komisija lahko navedene organe in ministrstva povabi k oddaji prispevkov in od njih pridobiva prispevke.
- (147) Vlagatelj lahko svojo vlogo kadar koli umakne. Vendar lahko Komisija predložene informacije hrani v okviru vloge za mnenje v skladu s členom 210a(6), navedene informacije pa uporabi v katerem koli postopku za izvrševanje člena 210a ali člena 101 PDEU.

- (148) V mnenju bo navedeno, ali je dogovor o trajnostnosti združljiv s členom 210a ali ne, in podani razlogi za to ugotovitev.
- (149) Komisija bo o mnenju uradno obvestila enotno kontaktno točko.
- (150) Mnenje, da dogovor o trajnostnosti ni združljiv s členom 210a, ne posega v mnenje, ali je dogovor o trajnostnosti združljiv s členom 101 PDEU ali drugimi določbami prava EU.
- (151) Komisija lahko po potrebi navede, da je mnenje veljavno le določeno obdobje ali da mnenje temelji na obstoju ali neobstoju nekaterih dejstev.
- (152) Mnenje bo objavljeno na spletišču Komisije, ob upoštevanju pravnega interesa vlagatelja/-ev za varovanje njegovih/njihovih poslovnih skrivnosti. Komisija se bo z vlagateljem/-i pred objavo mnenja dogovorila o nezaupni različici.

7.4 Rok za izdajo mnenja

- (153) Komisija bo vlagatelju/-em poslala mnenje v štirih mesecih po prejemu popolne vloge, tj. po prejemu vseh informacij, potrebnih za oceno vloge. Navedeno obdobje se začne dan po prejemu popolne vloge.

7.5 Sprememba okoliščin po sprejetju mnenja

- (154) Komisija bo izdala mnenje na podlagi informacij, ki jih je zagotovil vlagatelj.
- (155) Člen 210a(6) od Komisije zahteva, da če kadar koli po izdaji mnenja ugotovi, da pogoji iz člena 210a(1), (3) in (7) niso več izpolnjeni, razglasi, da se mora za zadevni dogovor od tistega trenutka naprej uporabljati člen 101(1) PDEU, in o tem ustrezno obvesti proizvajalce. Komisija lahko to ugotovi na lastno pobudo ali na zahtevo države članice.
- (156) Če Komisija upravičeno domneva, da je vlagatelj predložil netočne informacije, lahko od njega zahteva dodatne informacije.
- (157) Komisija lahko po začetku veljavnosti zakonodaje EU ali nacionalne zakonodaje upravičeno domneva, da standard trajnostnosti, doseganje katerega je namen dogovora o trajnostnosti, ni več višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. Komisija lahko nato vlagatelja pozove, naj dokaže, da je standard, doseganje katerega je namen dogovora o trajnostnosti, dejansko višji od tistega, kar predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo. Če vlagatelj tega ne stori, ga lahko Komisija obvesti, da mnenje ni več veljavno, svojo ugotovitev pa objavi na svojem spletišču.

7.6 Učinki mnenja

- (158) V skladu s petim odstavkom člena 288 PDEU mnenja niso zavezujoča. Namesto tega je njihov namen, da nosilec dejavnosti pomagajo pri izvajanju samoocenjevanja. Vendar lahko nacionalni organi za konkurenco in nacionalna

sodišča po svoji presoji v okviru zadeve upoštevajo mnenja, ki jih je izdala Komisija.

- (159) Mnenje ne more posegati v presojo istega vprašanja s strani Sodišča, nacionalnih sodišč ali organov za konkurenco.
- (160) Če je bil dogovor o trajnostnosti dejanska podlaga za mnenje, Komisiji nič ne preprečuje, da ne bi tega istega dogovora naknadno proučila v postopku na podlagi Uredbe 1/2003²⁶. Komisija bo v navedenem primeru upoštevala svoje prejšnje mnenje, ob upoštevanju zlasti: (i) sprememb dejstev, ki so bila njegova podlaga; (ii) vseh morebitnih novih vidikov, ki jih je odkrila Komisija ali ki so bili izpostavljeni v pritožbi; (iii) razvoja dogodkov v sodni praksi Sodišča ali (iv) večjih sprememb politike Komisije in razvoja dogodkov na zadevnem trgu.

8 NAKNADNA INTERVENCIJA KOMISIJE IN NACIONALNIH ORGANOV ZA KONKURENCO V SKLADU S ČLENOM 210A(7)

- (161) Člen 210a(7) določa zaščitni mehanizem, s katerim lahko nacionalni organ za konkurenco ali Komisija (v nadaljnjem besedilu: ustrezní organ za konkurenco) odloči, da se po sklenitvi ali izvajanju dogovora o trajnostnosti ta spremeni, preneha izvajati ali da se prepreči njegovo izvajanje. Ta odločitev je lahko potrebna za preprečevanje izključevanja konkurence na trgu ali če so ogroženi cilji SKP iz člena 39 PDEU.

8.1 Cilji SKP so ogroženi

- (162) V skladu s členom 42 PDEU se pravila konkurence uporabljajo za proizvodnjo kmetijskih proizvodov in trgovino z njimi le v obsegu, ki ga določita sozakonodajalca v skladu s členom 43(2) PDEU, ob upoštevanju petih ciljev SKP iz člena 39 PDEU²⁷.
- (163) Na podlagi tega daje člen 210a(7) organom za konkurenco pooblastilo za intervencijo, če dogovor o trajnostnosti, ki je bil sklenjen ali se izvaja, ogroža pet ciljev iz člena 39 PDEU. Pri tem mora ustrezní organ za konkurenco upoštevati vpliv dogovora o trajnostnosti na vseh pet ciljev. V nekaterih primerih bo zadostovalo, če bo ogrožen eden od petih ciljev, da bodo cilji iz člena 39 PDEU

²⁶ Uredba Sveta (ES) št. 1/2003 z dne 16. decembra 2002 o izvajanju pravil konkurence iz členov 81 in 82 Pogodbe (UL L 001, 4.1.2003, str. 1).

²⁷ Navedeni cilji so:

- (a) povečati kmetijsko produktivnost s pospeševanjem tehničnega napredka in zagotavljanjem racionalnega razvoja kmetijske proizvodnje ter z optimalno uporabo proizvodnih dejavnikov, zlasti delovne sile;
- (b) s tem zagotoviti primerno življenjsko raven kmetijske skupnosti, zlasti s povečanjem individualnega zaslužka oseb, ki se ukvarjajo s kmetijstvom;
- (c) stabilizirati trge;
- (d) zagotoviti redno preskrbo;
- (e) zagotoviti, da je preskrba potrošnikom dostopna po primernih cenah.

ogroženi v smislu člena 210a(7). Vendar bo treba v primerih, ko je lahko vpliv na nekatere cilje negativen, na druge pa pozitiven, navedenih pet ciljev uskladiti²⁸.

- (164) Prvi cilj iz člena 39 PDEU o povečanju kmetijske produktivnosti bi bil lahko ogrožen v primerih, ko dogovor o trajnostnosti zmanjšuje spodbude udeležencev za inovacije. To se lahko zgodi, če na primer dogovor o trajnostnosti določa standard trajnostnosti, ki zmanjšuje spodbudo udeležencev za naložbe v nove tehnologije, ki bi jim lahko pomagale doseči celo višji standard trajnostnosti, ali če dogovor o trajnostnosti zajema tako velik del trga, da vpliva tudi na spodbude drugi udeležencev na trgu za inovacije.
- (165) Namen drugega cilja iz člena 39 PDEU je zagotoviti primeren življenjski standard za kmete. Pri ugotavljanju, ali bi bil lahko ta cilj ogrožen, bi moral ustrezni organ za konkurenco oceniti, kako dogovor o trajnostnosti vpliva na življenjske standarde vseh kmetov in ne le tistih, ki so udeleženci v dogovoru o trajnostnosti.

Primer: Za zmanjšanje uporabe pesticidov za več od tistega, kar predpisujeta pravo EU in nacionalno pravo, se trije pridelovalci koruze (ki predstavljajo le majhen del številnih pridelovalcev na trgu) s proizvajalcem krme dogovorijo, da bodo prešli na ekološke proizvodne metode. Ker bo vse to bo zvišalo njihove stroške, se skupaj dogovorijo, da bodo navedeni trije pridelovalci koruze določili cene za obdobje dveh let. Po enem letu izvajanja dogovora o trajnostnosti, trije pridelovalci koruze ugotovijo, da so podcenjevali obseg, v katerem bo prehod na ekološko pridelavo zvišal njihove stroške, in da cenovna premija ne pokrije dodatnih stroškov. Ti trije pridelovalci koruze zato znižajo svoje prihodke, da bi pokrili te stroške, saj ne morejo zvišati določene cene.

Tu gre za znižanje prihodkov zgolj zaradi napačnega izračuna treh pridelovalcev koruze. Poleg tega zadeva le omejeno število pridelovalcev. Posledično to verjetno ne bo ogrozilo ciljev iz člena 39 PDEU.

- (166) Zadnji trije cilji iz člena 39 PDEU se nanašajo na stabilnost trgov, redno preskrbo in zagotavljanje primernih cen za potrošnike. Ti cilji so pogosto povezani.

Primer: Več pridelovalcev žita, ki skupaj pridelajo 80 % žita na zadevnem geografskem območju, se dogovori, da ne bodo več prodajali semen, obdelanih z določeno vrsto kemičnega pesticida, v času, ki je potreben za spremembo njihovega postopka pridelave, in da bodo odprodali svojo obstoječo zalogo žita. Ker pridelovalci predstavljajo velik delež pridelave semen, to ustvarja pomanjkanje vložkov za predelovalce, ki uporabljajo žito, ta nestabilnost pa povzroča zvišanje cen kruha. To bi lahko ogrozilo cilja zagotavljanja redne preskrbe in primernih cen za potrošnike.

²⁸ Sodba z dne 14. maja 1997, Florimex in VGB/Komisija Evropskih skupnosti, združeni zadevi T-70/92 in T-71/92, ECLI:EU:T:1997:69, točka 153, potrjena v pritožbenem postopku s sodbo z dne 30. marca 2000, C-265/97 P, ECLI:EU:C:2000:170.

- (167) Prag na podlagi člena 210a(7) za ogrožanje ciljev iz člena 39 PDEU bi moral biti visok. Bilo bi v nasprotju z duhom člena 210a in sodne prakse Sodišča Evropske unije o potrebi po uskladitvi petih ciljev SKP, če bi bili navedeni cilji ogroženi, kadar koli dogovor o trajnostnosti celo zanemarljivo vpliva na enega od navedenih ciljev.
- (168) Poleg tega se cilj redne preskrbe razlikuje od samooskrbe²⁹. Zanesljiva preskrba se nanaša na prehransko varnost ne nujno prek največje raznolikosti segmentov za ista živila. Če dogovor o trajnostnosti povzroči zmanjšanje tržnih deležev manj trajnostnih segmentov istega kmetijskega proizvoda, ni nujno, da to ogroža cilje zanesljive preskrbe. Podobno se cilja „primerne cene“ ne bi smelo razumeti tako, da pomeni najnižjo možno ceno³⁰.
- (169) Ogrožanje ciljev iz člena 39 PDEU se razlikuje tudi od izključevanja konkurence. Do izključevanja konkurence lahko v nekaterih primerih pride brez ogrožanja ciljev iz člena 39 PDEU. Poleg tega so lahko navedeni cilji ogroženi, tudi če konkurenca ni izključena.

8.2 Izključevanje konkurence

- (170) Člen 210a(7) nacionalnim organom za konkurenco in Komisiji omogoča, da po sklenitvi dogovora o trajnostnosti ali njegovem izvajanju posredujejo, če je to potrebno za preprečevanje izključevanja konkurence.
- (171) Presoja ustreznega organa za konkurenco o tem, ali dogovor o trajnostnosti izključuje konkurenco, se razlikuje od presoje o tem, ali je dogovor o trajnostnosti nujen za doseganje standarda trajnostnosti. To pomeni, da je lahko omejitev konkurence v dogovoru o trajnostnosti nujna za doseganje standarda trajnostnosti, vendar še vedno izključuje konkurenco. Vendar ni mogoče, da vsaka omejitev konkurence konkurenco tudi nujno izključuje, saj bi s tem postala izključitev iz člena 210a(1) brezpredmetna. Iz tega torej sledi, da mora biti izključevanje konkurence dovolj resno, da prevlada nad dejstvom, da dogovor o trajnostnosti izpolnjuje preskus nujnosti iz člena 210a(1).
- (172) Kot je pojasnjeno zgoraj, se pojem izključevanja konkurence razlikuje tudi od pojma ogrožanja ciljev iz člena 39 PDEU, zlasti tistih, ki se nanašata na primerne cene in redno preskrbo. Zato bi moral biti prag za izključevanje konkurence visok, da bi se preprečilo prekrivanje dveh različnih razlogov za naknadno intervencijo.
- (173) Izključevanje konkurence lahko obstaja v smislu člena 210a(7), če dogovor o trajnostnosti povzroči izključevanje konkurenčnih proizvodov, ki bi lahko zadostili znatnemu delu povpraševanja potrošnikov. To vključuje proizvode, ki dosegajo standard trajnostnosti, ki je višji od standarda, ki je določen v dogovoru, ali proizvode, ki ne dosegajo tako visokega standarda trajnostnosti (ne glede na

²⁹ Sodba z dne 15. julija 1963, Nemčija/Komisija Evropske gospodarske skupnosti, zadeva 34/62, ECLI:EU:C:1963:18.

³⁰ Sodba z dne 14. julija 1994, Grčija/Svet Evropske unije, C-353/92, ECLI:EU:C:1994:295.

to, ali omejitev vpliva na blago, ki ga dobavijo udeleženci v dogovoru o trajnostnosti ali tretje osebe).

- (174) Na primer, to se lahko zgodi, če dogovor o trajnostnosti preprečuje uvedbo alternativnih proizvodov, ki so skladni s standardom trajnostnosti, ki je višji od tistega, ki je bil določen z dogovorom o trajnostnosti, in po katerih potrošniki veliko povprašujejo.
- (175) Omejitev konkurence v smislu člena 210a(7) lahko obstaja tudi, če dogovor o trajnostnosti izključuje živilske proizvode s standardom, ki je nižji od standardov dogovora o trajnostnosti, vendar je skladen z obveznimi živilskimi standardi, in po katerih potrošniki veliko povprašujejo.
- (176) Vendar dejstvo, da so proizvodi, ki so skladni z nižjimi standardi trajnostnosti, umaknjeni s trga, ne pomeni izključevanja konkurence v smislu člena 210a(7), če so bili proizvodi umaknjeni zato, ker potrošniki čedalje pogosteje povprašujejo po bolj trajnostnih proizvodih. Zato je treba oceniti, ali so razlog za izključevanje konkurence želje potrošnikov po trajnostnih proizvodih ali pa je bil z dogovorom o trajnostnosti izsiljen umik proizvoda, povpraševanje potrošnikov po njem pa je sicer veliko, a nezadovoljeno.
- (177) Načeloma je tveganje izključevanja konkurence povezano z ravno koncentracije na trgu. Odgovor na vprašanje o tem, ali je konkurenca izključena, je odvisen tudi od stopnje konkurence, ki je obstajala pred dogovorom o trajnostnosti. Če je bila konkurenca že šibka (npr. zaradi razmeroma majhnega števila konkurentov ali zaradi obstoja ovir za vstop), bi lahko celo majhno zmanjšanje konkurence, ki bi jo povzročil dogovor o trajnostnosti, izključevalo konkurenco.
- (178) Pokritje trga z dogovorom o trajnostnosti bo verjetno dejavnik pri odločanju, ali je potrebna intervencija na podlagi člena 210a(7). Če skupni tržni deleži udeležencev v dogovoru o trajnostnosti ne presegajo 15 % v primeru horizontalnih dogovorov in 30 % v primeru vertikalnih dogovorov, dogovor verjetno ne bo izključeval konkurence³¹.
- (179) Če skupni tržni deleži udeležencev v dogovoru o trajnostnosti presegajo zgoraj navedena pragova, je treba presojo o tem, ali dogovor o trajnostnosti izključuje konkurenco opraviti za vsak primer posebej glede na obseg, v katerem je povpraševanje potrošnikov nezadovoljeno. Zgolj dejstvo, da dogovor o trajnostnosti zajema celoten trg, samo po sebi ne bo nujno povzročilo izključevanja konkurence.

Primer 1: Proizvajalci perutnine, ki skupaj predstavljajo približno 50 % trga, se dogovorijo, da bodo sklenili pogodbo o nakupu, da bi skupaj kupili kakovostnejšo krmo za perutnino. Zaradi prihranka stroškov skupne nabave proizvajalcem uspe ohraniti ceno krme, ki je bolj ali manj enaka ceni krme za perutnino, ki ni zajeta v dogovoru o trajnostnosti. Dogovorijo se tudi o financiranju skupne oglaševalske kampanje za ozaveščanje o tem, kako je perutnina, ki uživa boljše krmo, boljše za človekovo zdravje in dobrobit živali. Na podlagi te kampanje se večina potrošnikov odloči, da bodo začeli kupovati meso perutnine, ki je uživala

³¹ Za več podrobnosti o izračunu tržnih deležev glej (po analogiji) oddelek 4 Obvestila Komisije o opredelitvi upoštevnega trga za namene konkurenčnega prava Skupnosti.

boljšo krmo. To povečanje povpraševanja ustvarja spodbudo za druge proizvajalce, da se pridružijo dogovoru in spremenijo svoje proizvodne metode. Zlasti pritegne skupna nabava k višjemu standardu manjše proizvajalce, saj si sicer ne bi mogli privoščiti kupovati kakovostnejšo krmo. Posledično proizvajalci, ki predstavljajo več kot 90 % skupne preskrbe, preidejo na bolj trajnostni standard.

Čeprav so z dogovorom s trga odstranjeni tako rekoč vsi manj trajnostni piščanci, to verjetno ne bo povzročilo intervencije ustreznega organa za konkurenco. Namen člena 210a(7) ni preprečiti dogovore, ki tako uspešno prinašajo koristi na področju trajnostnosti, da želi večina potrošnikov kupovati proizvode z enakim standardom trajnostnosti in da drugi nosilci dejavnosti sprejmejo navedeni standard.

Primer 2: Rejci puranov, ki skupaj predstavljajo 60 % trga, se odločijo, da bodo izboljšali življenjske pogoje svojih puranov z določitvijo novega standarda dobrobiti živali, ki presega tisto, kar predpisuje obvezna zakonodaja. To zahteva povečanje življenjskega prostora puranov ter namestitvev prezračevalnega sistema in sistema za čiščenje vode. Novi standard trajnostnosti vključuje tudi krmljenje puranov le s proizvodi vrhunske kakovosti. Rejci se dogovorijo, da bodo za kritje svojih stroškov uporabili cenovno premijo.

Cenovna premija je 150 % višja od cene puranov, rejenih na manj trajnosten način. To povečanje je nujno glede na obsežne dodatne stroške novega standarda. Višja cena trajnostnih puranov povzroči, da tudi rejci netrajnostnih puranov (kar pomeni 40 % trga) zvišajo svojo ceno za 60 %.

Tržne raziskave kažejo, da zaradi dogovora 15 % do 20 % potrošnikov puranov navaja, da si ne morejo več privoščiti netrajnostnih puranov, s čimer se jim preprečuje, da bi purane sploh še kupovali.

Posledično potrošniki, ki so bili pripravljeni plačati le cenejšo in manj trajnostno alternativo, ne bodo imeli več dostopa do puranov, saj si ne morejo privoščiti 150 -odstotnega zvišanja cene. Tak primer bo verjetno povzročil intervencijo ustreznega organa za konkurenco.

8.3 Postopkovni vidiki

- (180) Če dogovor o trajnostnosti zajema le posamezno državo članico, lahko nacionalni organ za konkurenco navedene države članice sprejme odločitev na podlagi člena 210a(7). Če dogovor o trajnostnosti zajema več kot eno državo članico, lahko odločitev na podlagi člena 210a(7) sprejme le Komisija.
- (181) Komisija se bo pri ugotavljanju, ali uporabiti člen 210a(7), oprla na lastno spremljanje trga in vloge vsake fizične ali pravne osebe. Vsaka fizična ali pravna oseba, ki ima informacije o dogovoru o trajnostnosti, lahko z uporabo ustreznega nacionalnega postopka obvesti Komisijo ali zadevni nacionalni organ za konkurenco. Vloga bi morala vsebovati informacije o vsebini dogovora o trajnostnosti, njegovih udeležencih in razlogih, ki utemeljujejo domnevo. Komisija lahko v dveh mesecih od uvedbe uradne preiskave udeležence v

dogovoru o trajnostnosti zaprosi za dodatne potrebne informacije, pri čemer upošteva zaupnost poslovnih informacij.

(182) Če je Komisija uvedla preiskavo, bo svojo odločitev običajno sprejela v šestih mesecih od dneva uvedbe preiskave ali v šestih mesecih od dneva, ko je prejela potrebne informacije. Med uvedbo preiskave in sprejetjem odločitve lahko udeleženci še naprej svobodno izvajajo dogovor o trajnostnosti.

(183) Če Komisija ugotovi, da se konkurenca izključuje ali da se ogrožajo cilji iz člena 39 PDEU, lahko sprejme naslednje ukrepe:

(a) **če je bil dogovor o trajnostnosti sklenjen, vendar se še ne izvaja**, dogovora o trajnostnosti pa ni mogoče spremeniti, da bi izpolnjeval pogoje za izključitev v skladu s členom 210a, lahko Komisija sprejme odločitev, s katero odredi, da se dogovor ne sme izvajati;

(b) **če se dogovor o trajnostnosti že izvaja**, lahko Komisija odloči, da bi morali udeleženci v prihodnosti:

- spremeniti dogovor o trajnostnosti v primeru, da bi sprememba dogovora o trajnostnosti zadostovala za odpravo izključevanja konkurence ali ogrožanja ciljev iz člena 39 PDEU;
- prenehati izvajati dogovor o trajnostnosti ali ga prekiniti v primeru, da sprememba dogovora o trajnostnosti ne bi zadostovala za odpravo izključevanja konkurence ali ogrožanja ciljev iz člena 39 PDEU.

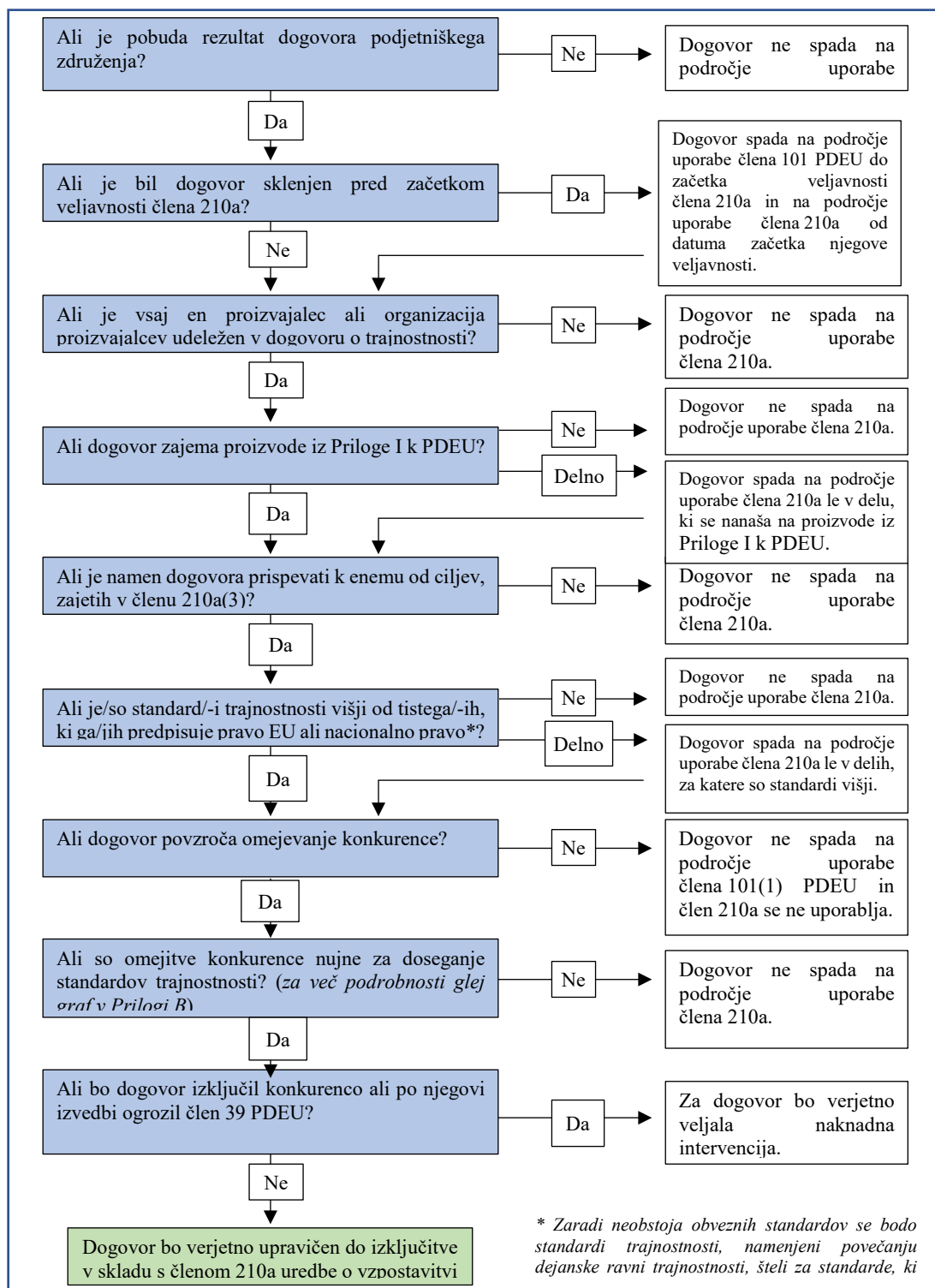
(184) Po odločitvi Komisije, da bi bilo treba dogovor o trajnostnosti prenehati izvajati, dogovor o trajnostnosti ne bo več izključen iz uporabe člena 101(1) PDEU. Če udeleženci v dogovoru o trajnostnosti po datumu odločitve še naprej izvajajo dogovor o trajnostnosti, se lahko v zvezi z izvajanjem dogovora o trajnostnosti po navedenem datumu sprožijo postopki na podlagi člena 101 PDEU.

9 DOKAZNO BREME ZA IZPOLNJEVANJE POGOJEV IZ ČLENA 210A

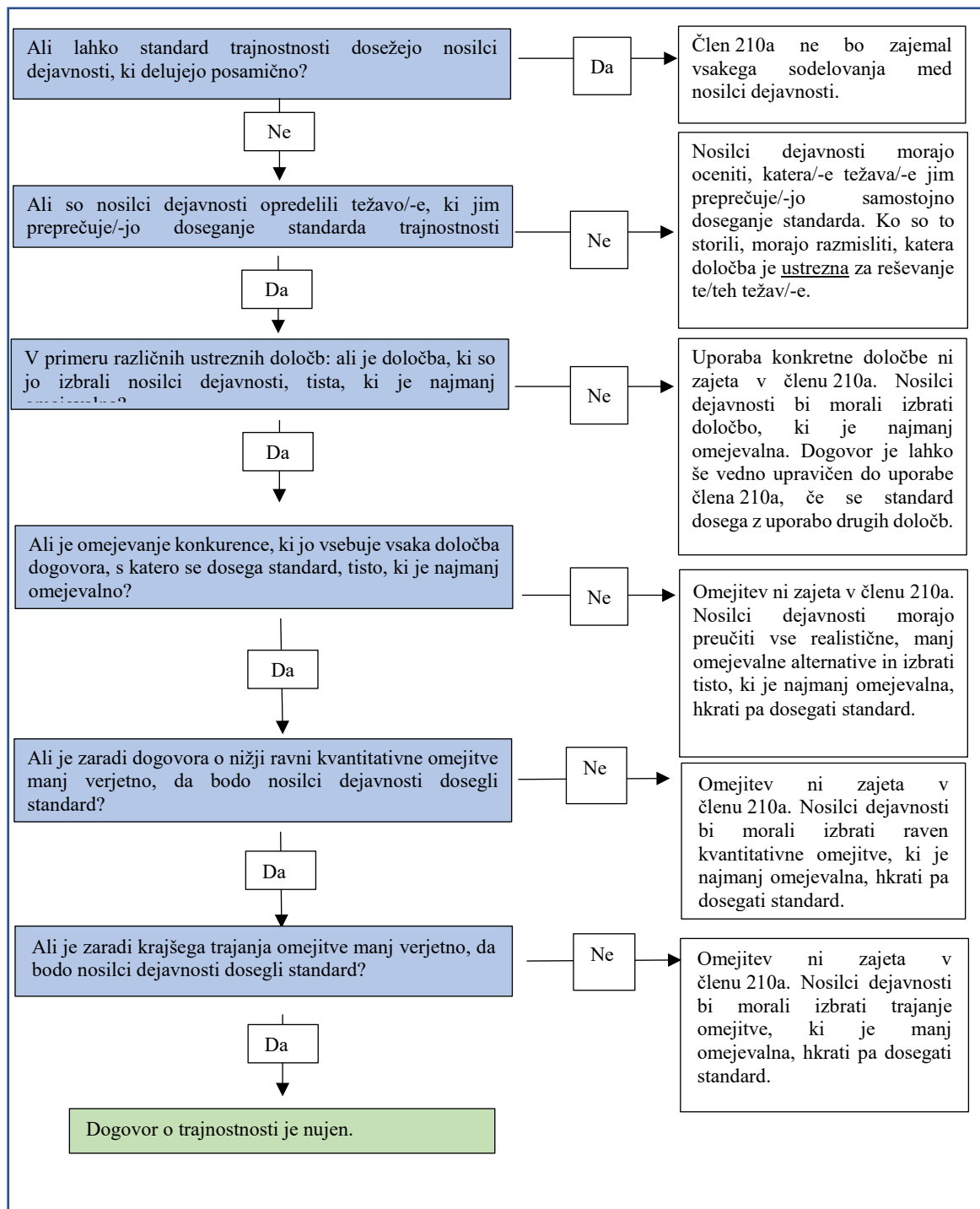
(185) Če zadevni udeleženci uveljavljajo ugodnost izključitve iz člena 210a(1), morajo dokazati, da so pogoji zadevnega člena izpolnjeni.

(186) Tudi fizične osebe lahko v postopkih pred ustreznim organom za konkurenco izpodbijajo, da dogovor o trajnostnosti izpolnjuje pogoje iz člena 210a. V navedenih primerih morajo fizične osebe dokazati, da dogovor o trajnostnosti takšnih pogojev ne izpolnjuje.

PRILOGA A – DIAGRAM OCENE V SKLADU S ČLENOM 210A

PRILOGA B – DIAGRAM OCENE PRESKUSA NUJNOSTI

PRILOGA C – GLOSAR

Pojem	Opredelitev
Dogovor	Vsaka vrsta dogovora, sklepa ali usklajenega ravnanja proizvajalcev (samih ali skupaj z drugimi nosilci dejavnosti na različnih ravneh proizvodnje, predelave in trgovine v agroživilski dobavni verigi), ki je povezana s proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi ne glede na obliko sodelovanja.
Skupna kmetijska politika (SKP)	Skupna kmetijska politika je kmetijska politika Evropske unije.
Uredba o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov	Uredba (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov ³² .
Sodišče	Sodišče Evropske unije, vključno s Splošnim sodiščem.
Višja sila	Neobičajne okoliščine zunaj nadzora proizvajalca ali nosilca dejavnosti, posledicam katerih se proizvajalec kljub izvajanju vse potrebne skrbnosti brez pretiranega žrtvovanja ne bi mogel izogniti.
Horizontalni dogovor	Dogovor, sklenjen med nosilci dejavnosti na isti ravni dobavne verige, npr. dogovor med kmetijskimi proizvajalci.
Obvezni standard	Standard, ki določa ravni, snovi, proizvode ali tehnike, ki jih morajo doseči oziroma pridobiti posamezni proizvajalci ali drugi nosilci dejavnosti oziroma se jim izogniti, brez standardov in ciljev, ki za posamezne proizvajalce ali nosilce dejavnosti niso pravno zavezujoči.
Nacionalni standard	Obvezni standard, določen na nacionalni ravni, brez standardov in ciljev, ki so pravno zavezujoči v državi članici ali na ozemlju države članice, vendar niso pravno zavezujoči za posamezne proizvajalce ali nosilce dejavnosti.
Nosilec dejavnosti	Proizvajalec, pridelovalec, predelovalec, izdelovalec, obdelovalec, trgovec, grosist ali trgovec na drobno, ki je dejaven v agroživilski dobavni verigi.

³²

Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

Proizvajalec	Proizvajalec kmetijskih proizvodov, kot je navedeno v Prilogi I k PDEU.
Dogovor o trajnostnosti	Dogovor, namenjen uporabi standarda trajnostnosti, ki je višji od tistega, ki ga predpisuje pravo EU ali nacionalno pravo.
PDEU	Pogodba o delovanju Evropske unije
Podjetje	Vsak subjekt, ki opravlja gospodarsko dejavnost, ne glede na njegov pravni status in način financiranja. Podjetje lahko obsega več pravnih subjektov.
Standard EU	Obvezni standard, določen na ravni EU, brez standardov ali ciljev, ki so zavezujoči za državo članico, vendar niso pravno zavezujoči za posamezna podjetja.
Vertikalni dogovor	Dogovor, sklenjen med nosilci dejavnosti na različnih ravneh dobavne verige, npr. dogovor, v katerem so udeleženi proizvajalci in tudi drugi nosilci dejavnosti v agroživilski dobavni verigi.

PRILOGA D – ČLEN 210A UREDBE (EU) ŠT. 1308/2013 – VERTIKALNE IN HORIZONTALNE POBUDE ZA TRAJNOSTNOST

„1. Člen 101(1) PDEU se ne uporablja za dogovore, sklepe in usklajena ravnanja proizvajalcev kmetijskih proizvodov, ki zadevajo proizvodnjo kmetijskih proizvodov ali trgovino z njimi ter katerih cilj je uporaba standarda trajnostnosti, ki je višji od tistega, ki ga predpisuje pravo Unije ali nacionalno pravo, pod pogojem, da ti dogovori, sklepi in usklajena ravnanja nalagajo le omejitve konkurence, ki so nujne za doseganje tega standarda.

2. Odstavek 1 se uporablja za dogovore, sklepe in usklajena ravnanja proizvajalcev kmetijskih proizvodov, v katerih je udeleženih več proizvajalcev ali v katerih so udeleženi en ali več proizvajalcev in en ali več gospodarskih subjektov na različnih ravneh proizvodnje, predelave in trgovine v verigi preskrbe z živilskimi proizvodi, vključno z distribucijo.

3. Za namene odstavka 1 „standard trajnostnosti“ pomeni standard, katerega cilj je prispevati k enemu ali več od naslednjih ciljev:

(a) okoljskim ciljem, vključno z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, trajnostni rabi in varstvu krajine, vode in tal, prehodu na krožno gospodarstvo, vključno z zmanjšanjem živilskih odpadkov, preprečevanju onesnaževanja in nadzoru nad njim ter varstvu in ohranjanju biotske raznovrstnosti in ekosistemov;

(b) proizvodnji kmetijskih proizvodov na načine, ki zmanjšujejo uporabo pesticidov in tveganja zaradi take uporabe ali ki zmanjšujejo nevarnost protimikrobne odpornosti v kmetijski proizvodnji, ter

(c) zdravju in dobrobiti živali.

4. Dogovori, sklepi in usklajena ravnanja, ki izpolnjujejo pogoje iz tega člena, se ne prepovejo, v ta namen pa se tudi ne zahteva predhodna odločitev.

5. Komisija izda smernice za gospodarske subjekte v zvezi s pogoji za uporabo tega člena do 8. decembra 2023.

6. Proizvajalci iz odstavka 1 lahko od 8. decembra 2023 Komisijo zaprosijo za mnenje o združljivosti dogovorov, sklepov in usklajenih ravnanj iz odstavka 1 s tem členom. Komisija vlagatelju pošlje svoje mnenje v štirih mesecih po prejemu popolne vloge.

Če Komisija kadar koli po izdaji mnenja ugotovi, da pogoji iz odstavkov 1, 3 in 7 tega člena niso več izpolnjeni, razglasi, da se za zadevni dogovor, sklep ali usklajeno ravnanje v prihodnje uporablja člen 101(1) PDEU, in o tem ustrezno obvesti proizvajalce.

Komisija lahko spremeni vsebino mnenja na lastno pobudo ali na zahtevo države članice, zlasti če je vlagatelj podal netočne informacije ali zlorabil mnenje.

7. Nacionalni organ za konkurenco iz člena 5 Uredbe (ES) št. 1/2003, lahko v posameznih primerih odloči, da se v prihodnje eden ali več dogovorov, sklepov in usklajenih ravnanj iz odstavka 1 spremeni, preneha izvajati ali sploh ne začne izvajati, če meni, da je taka

odločitev potrebna za preprečevanje izključevanja konkurence, ali če meni, da so ogroženi cilji iz člena 39 PDEU.

V primeru dogovorov, sklepov in usklajenih ravnanj, ki zadevajo več kot eno državo članico, Komisija brez uporabe postopkov iz člena 229(2) in (3) sprejme sklep iz prvega pododstavka tega odstavka.

Kadar nacionalni organ za konkurenco deluje v skladu s prvim pododstavkom tega odstavka, po začetku prvega uradnega preiskovalnega ukrepa pisno obvesti Komisijo in jo uradno obvesti o vseh sklepih, ki iz tega izhajajo, nemudoma po njihovem sprejetju.

Sklepi iz tega odstavka se začnejo uporabljati šele z datumom, ko so zadevna podjetja o njih obveščena.“

PRILOGA E – PRIMERI OMEJITEV KONKURENCE

1. Omejitve, ki se nanašajo na ceno

Dogovori o trajnostnosti, ki neposredno ali posredno omejujejo svobodo udeleženca, da se pogaja o ceni, po kateri kupuje ali prodaja proizvod, bodo verjetno omejevali konkurenco.

Primer 1: Pri določeni tehniki gojenja riža se porabi manj vode kot pri tradicionalnih tehnikah gojenja riža, prav tako se ne uporabljajo umetna gnojila ali pesticidi. Uporaba te tehnike prispeva k trajnostni rabi in varstvu krajine, vode in tal ter k manjši uporabi pesticidov. Grosist z žitom se z zadrugo za proizvodnjo riža dogovori, da bo za riž Arborio, ki se goji z uporabo te tehnike, plačal premijo na tono na referenčno ceno. Premija se izračuna na podlagi sestavljenega indeksa cen blaga. Zadruga za proizvodnjo riža lahko proizvaja riž z uporabo tradicionalnih metod in drugim strankam proda toliko riža, kot ga želi.

Premija verjetno ne bo omejevala konkurence. Gre le za formulo, dogovorjeno med kupcem in prodajalcem za določanje cene, po kateri kupec kupi proizvod od prodajalca.

Primer 2: NVO, ki promovira tehniko gojenja riža iz prvega primera, oblikuje znak kakovosti za uporabo pri trženju riža Arborio, proizvedenega z uporabo navedenega načina pridelave. Grosistom in proizvajalcem izda dovoljenje za uporabo znaka kakovosti. Med pogoji za uporabo znaka kakovosti je tudi ta, da mora grosist z žitom plačati premijo na tono na referenčno ceno, navedeno v prvem primeru.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Čeprav bi grosist z žitom v tem primeru plačal enako ceno kot v prvem primeru, pa ta ni več rezultat neposrednega pogajanja med kupcem in prodajalcem, temveč dogovor v zvezi s pogoji, pod katerimi se je enemu subjektu dovoljeno pogajati z neodvisno tretjo osebo.

Primer 3: Znak kakovosti in premijo za promocijo uporabe načina pridelave riža pripravi skupina zadrug za proizvodnjo riža in ne NVO.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Čeprav so v tem primeru udeleženci kupci in prodajalci, se vsak prodajalec strinja s ceno, po kateri bodo tudi drugi prodajalci prodajali svoje proizvode.

Primer 4: Za promocijo uporabe riža, pridelanega z uporabo načina pridelave, navedenega v zgornjih primerih, pri potrošnikih se zadruga in trgovec na drobno dogovorita, da cena za nadaljnjo prodajo riža Arborio, označenega z znakom kakovosti, ne bo višja od določenega odstotka nad povprečno ceno, ki jo trgovec na drobno zaračunava za riž Arborio.

To bo verjetno omejevalo konkurenco, saj omejuje svobodo trgovca na drobno, da določi ceno, po kateri riž nadalje prodaja svojim strankam. Ker je poleg tega najvišja cena za nadaljnjo prodajo določena s sklicevanjem na ceno drugih vrst riža Arborio, omejuje tudi svobodo trgovca na drobno v zvezi s ceno teh drugih vrst riža Arborio. Namesto omejitve cene riža z znakom kakovosti bi lahko trgovec na drobno dosegel

cenovno kapico z zvišanjem povprečne cene za nadaljnjo prodajo teh drugih vrst riža Arborio.

2. Omejitve, ki se nanašajo na obseg proizvodnje

Dogovori o trajnostnosti, ki omejujejo obseg proizvodnje, so enakovredni dogovorom o trajnostnosti, ki omejujejo zmožnost udeleženca, da določi cene. Če se zmanjša količina, dana na trg, povpraševanje pa ostaja enako, bo to verjetno povzročilo rast cen.

Primer 1: NVO se v želji, da bi prispevala k blažitvi podnebnih sprememb in obnovi biotske raznovrstnosti, s posameznimi kmeti dogovori, da bo najela 20 % njihovih ornih kmetijskih zemljišč. NVO bo zemljišče pustila neobdelano, da bi povečala lokalno biotsko raznovrstnost. Ti dogovori bi povzročili zmanjšanje količine zemljišč, ki jih posamezni kmeti uporabljajo v katerem koli danem trenutku, s tem pa zmanjšanje donosov njihovega pridelka (čeprav bi to lahko prispevalo k drugim dejavnostim, kot je proizvodnja medu).

To verjetno ne bo omejevalo konkurence, saj je dejansko le nepremičninska transakcija. Kmetje lahko še naprej po lastni presoji uporabljajo svoja ohranjena zemljišča tako, kot želijo.

Primer 2: V tem primeru se namesto NVO, ki najame zemljišče, skupina kmetov, ki gojijo podobne kmetijske rastline v isti regiji, dogovori, da bo vsaj 20 % svojih ornih zemljišč rezervirala za uporabo kot površine z ekološkim pomenom. To povzroči zmanjšanje količine zemljišč, ki jih kmeti uporabljajo v katerem koli danem trenutku, s tem pa zmanjšanje donosov njihovega pridelka (čeprav bi to lahko prispevalo k drugim dejavnostim, kot je proizvodnja medu).

To bo verjetno omejevalo konkurenco, ker se kmetje dogovorijo o omejitvi količine zemljišč, ki jih vsak od njih uporablja za proizvodnjo.

Primer 3: V okviru regionalne pobude za dobrobit živali, namenjene izboljšanju življenjskih pogojev za prašiče, se od sodelujočih kmetov zahteva, da na svojih kmetijah znatno povečajo velikost prostora na prašiča, ki presega zakonsko določeni minimum. Zaradi nacionalnega prava je za večino kmetov povečanje velikosti prostora, namenjenega reji prašičev, težko izvedljivo. Posledično bodo kmetje zmanjšali število prašičev, rejenih v danem letu. Pobuda bi zato zagotovila, da kmetje prejmejo plačilo za nadomestilo njihovih naložb in zmanjšan obseg proizvodnje.

To bo verjetno omejevalo konkurenco, ker se sodelujoči kmetje implicitno strinjajo, da bodo redili manj prašičev.

3. Omejitve, ki se nanašajo na vložke

Dogovori o trajnostnosti, ki omejujejo izbiro v zvezi z vložki, lahko vplivajo na proizvodne stroške (kar posledično vpliva na ceno, po kateri se lahko proizvod prodaja z dobičkom)

ali omejijo vrsto proizvodov, ki se lahko proizvajajo (ker morebiti omejujejo zmožnost proizvajalca, da zadovolji povpraševanje potrošnikov).

Primer 1: Skupina mlečnih zadrug oblikuje znak kakovosti za sire, ki od proizvajalcev zahteva, da potrdijo, da je mleko, ki se uporablja pri proizvodnji njihovega sira, proizvedeno izključno z uporabo „biodinamičnih“ metod, ki presegajo standarde ekološkega kmetovanja v skladu s pravom EU. Sodelujoči sirarji lahko svobodno proizvajajo druge sire iz mleka, ki ni pridelano z uporabo navedenih biodinamičnih metod.

To verjetno ne bo omejevalo konkurence. Čeprav je v dogovoru navedena uporaba nekaterih vložkov, lahko sodelujoči sirarji še naprej svobodno proizvajajo sire z uporabo mleka iz drugih virov.

Primer 2: Skupina mlečnih zadrug oblikuje znak kakovosti za sire, ki od proizvajalcev zahteva, da potrdijo, da je mleko, ki se uporablja pri proizvodnji njihovega sira, proizvedeno izključno z uporabo biodinamičnih metod, navedenih v prvem primeru. Vendar za razliko od prvega primera znak kakovosti zahteva, da je vse mleko, ki se uporablja v mlekarni, proizvedeno z uporabo biodinamičnih metod, da bi se zagotovilo, da ni mešanja biodinamično proizvedenega in drugih vrst mleka.

To bo verjetno omejevalo konkurenco, ker odpravlja svobodo sodelujočih mlekarn, da za proizvodnjo sirov, ki niso označeni z znakom kakovosti, uporabijo mleko, ki ni proizvedeno po biodinamični metodi.

4. Omejitve, ki se nanašajo na stranke, dobavitelje ali ozemlja

Dogovori o trajnostnosti, ki od podjetja zahtevajo, da ne prodaja določenim strankam ali skupinam strank ali da ne prodaja zunaj določenega ozemlja ali na določenih ozemljih, bodo verjetno omejevali konkurenco. Tudi dogovori o trajnostnosti, ki od podjetja zahtevajo, da ne kupujejo od drugih dobaviteljev ali z drugih ozemelj, bodo verjetno omejevali konkurenco. Enako velja za dogovore o trajnostnosti, ki omejujejo zmožnost konkurenčnih preprodajalcev, da prodajajo določenim strankam ali na določenih ozemljih ali kupujejo od določenih dobaviteljev ali z določenih ozemelj.

Kadar so med dobaviteljem in preprodajalcem sklenjeni taki dogovori o trajnostnosti, bo odgovor na vprašanje, ali bo dogovor o trajnostnosti verjetno omejeval konkurenco, odvisen od položaja dobavitelja in preprodajalca na njunih zadevnih trgih. Na primer, če dobavitelj predstavlja velik delež dobave preprodajalcem na zadevnem trgu, bi lahko dogovor o trajnostnosti, sklenjen med trgovcem na drobno in dobaviteljem, ki omejuje svobodo dobavitelja, da prodaja drugim preprodajalcem, omejeval konkurenco, če drugi preprodajalci zaradi dogovora o trajnostnosti ne bi mogli dobiti potrebne dobave. Če preprodajalec predstavlja velik delež nabav proizvoda, bi lahko dogovor o trajnostnosti, ki omejuje njegovo zmožnost, da kupuje od drugih dobaviteljev, podobno omejil zmožnost

navedenih dobaviteljev, da prodajo svoje proizvode. Poleg tega, čeprav posamezni dogovor o trajnostnosti, sklenjen med trgovcem na drobno in dobaviteljem, sam po sebi morda ni omejevalen, se lahko v primeru, ko so tudi drugi preprodajalci in dobavitelji, ki predstavljajo velik delež dobave ali nabav na trgu sklenili podobne dogovore o trajnostnosti, zgodi, da je skupni učinek vseh navedenih dogovorov o trajnostnosti omejevanje konkurence.

Primer 1: Regionalno razvojno združenje razvije pobudo za podeželski turizem za varstvo in obnovo biotske raznovrstnosti, pri čemer s tem zadosti povečanemu povpraševanju potrošnikov po trajnostnem turizmu. Sodelujoče kmetije se dogovorijo, da bodo določen odstotek svojih zemljišč zasadile s cvetočimi rastlinami, ki so koristne za populacije žuželk, hkrati pa povečujejo privlačnost krajine. V zameno dobijo nadomestilo ali subvencije iz sklada, ki ga financirajo sodelujoči trgovci na drobno, predelovalci hrane in restavracije. Navedena podjetja dobijo pravico do uporabe posebnega logotipa s cvetom in so navedena na seznamu v lokalnih turističnih gradivih, ki postavljajo v ospredje trajnostna podjetja na območju. Sodelovanje je prostovoljno in odprto za vse kmetije in podjetja v regiji.

To verjetno ne bo omejevalo konkurence. Dogovor o trajnostnosti se ne nanaša neposredno na noben parameter konkurence. Čeprav bi lahko logotip s cvetom in tržna shema vplivala na dobičkonosnost kmetij ali na zmožnost lokalnih podjetij, da privabijo stranke, je shema prostovoljna in odprta za vse.

Primer 2: V tem primeru je enaka shema podeželskega turizma uvedena v regiji, ki se razprostira na obeh straneh meje v dveh državah članicah. Kmetije običajno oskrbujejo stranke na obeh straneh meje, turisti, ki obiščejo regijo, pa običajno obiskujejo destinacije na obeh straneh meje. Shema je na voljo le kmetijam in podjetjem v eni od obeh držav članic.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Za razliko od prvega primera, kjer je bilo sodelovanje odprto za vse, je v tem primeru dovoljeno sodelovanje le kmetijam in podjetjem na eni strani meje. Ker lahko shema vpliva na dobičkonosnost sodelujočih kmetij in zmožnost sodelujočih podjetij, da privabijo stranke, bo to verjetno omejevalo konkurenco glede na konkurenčne kmetije in podjetja na drugi strani meje.

Primer 3: Skupina zadrug za zmanjšanje živilskih odpadkov razvije kodeks pravilnega ravnanja, v katerem so podrobno navedeni koraki, ki bi jih morali izvajati kmetijski proizvajalci, predelovalci in trgovci na drobno za zmanjšanje živilskih odpadkov. Kodeks je bil razvit v sodelovanju z akademiki in NVO in ne daje prednosti nobenim določenim kmetijskim proizvajalcem, predelovalcem ali trgovcem na drobno. Sodelovanje je prostovoljno.

To verjetno ne bo omejevalo konkurence. Sodelovanje je prostovoljno, kodeks pa ne diskriminira med udeleženci.

Primer 4: V tem primeru se člani zadruge v okviru kodeksa, opisanega v primeru 3, dogovorijo, da bodo svoj proizvod prodajali le trgovcem na drobno, ki so podpisniki kodeksa.

To bo verjetno omejevalo konkurenco, ker nesodelujoči trgovci na drobno ne bi mogli več kupovati kmetijskih proizvodov od tako širokega nabora dobaviteljev, kot so jih lahko pred sklenitvijo dogovora o trajnostnosti.

5. Omejitve, ki se nanašajo na izmenjave informacij

Dogovori o trajnostnosti lahko vključujejo izmenjave nejavnih informacij med konkurenti. Izmenjava nejavnih informacij bo verjetno omejevala konkurenco, če bodo informacije vplivale na način, kako prejemnik informacij konkurira na trgu. Take informacije so pogosto poimenovane „poslovno občutljive informacije“.

Temeljno načelo konkurence je, da bi morale vsako podjetje samo določati svojo tržno politiko. Z izmenjavo poslovno občutljivih informacij v okviru dogovora o trajnostnosti lahko konkurenčna podjetja odpravijo negotovost o tem, kako se bodo odzivala na trgu. To lahko olajša skupno razumevanje, kako se vesti na trgu, s čimer se zmanjša ali odpravi konkurenca med njimi.

Odgovor na vprašanje o tem, ali bodo informacije, izmenjane v okviru dogovora o trajnostnosti, verjetno poslovno občutljive, bo odvisen od narave informacij in okvira, v katerem bodo razkrite. Nekatere informacije so same po sebi občutljive v smislu konkurenčnosti. Na primer, informacije, ki se nanašajo na namere nosilca dejavnosti v zvezi z oblikovanjem cen ali njegove strateške načrte, so običajno poslovno občutljive, saj lahko konkurenti, ki se seznanijo z njimi, ustrezno prilagodijo svoje konkurenčno vedenje.

Druge informacije so lahko poslovno občutljive glede na to, kako podrobne so. Konkretnejše kot so informacije, večja je verjetnost, da jih lahko konkurenti uporabijo za predvidevanje medsebojnih namer.

Podobno lahko o tem, ali so poslovno občutljive, odloča starost informacij. Starejše kot so informacije, manjša je verjetnost, da bodo razkrivale nameravano ravnanje konkurenta ali pomagale doseči skupno razumevanje o tem, kako konkurirati na trgu.

V drugih primerih so lahko nekatere informacije bistvene za zmožnost konkuriranja. V takih primerih lahko dogovori o trajnostnosti, ki nekaterim podjetjem omejujejo zmožnost dostopa do navedenih informacij, izključenim podjetjem otežijo konkuriranje ali ustvarijo ovire za nov vstop ali širitev konkurenčnih podjetij.

Primer 1: Vsako poletje ima obdobja, ko količina določenih vrst zelenjave presega povpraševanje, kar povzroči, da določen delež pridelka zgnije na poljih ali v skladiščih. Skupina zadrug za zmanjšanje teh odpadkov zbira informacije o zasajenih območjih in donosih posamezne vrste zelenjave v preteklem letu ter količini odpadkov od pridelka vseh članskih kmetij. Te informacije se združijo na regionalni ravni in objavijo na javno dostopni spletni strani. Zadruga na podlagi dobrih praks svojih članov pripravi skupno priporočilo za svoje člane o tem, kako rešiti vprašanje odpadkov od pridelka.

To verjetno ne bo omejevalo konkurence. V tem primeru so informacije pretekle in združene, zaradi česar ni verjetno, da bo lahko katera koli zadevna kmetija podrobno predvidela, kaj bodo njeni konkurenti storili na trgu.

Primer 2: V tem primeru se skupina zadrug dogovori, da bo vsak član zadruge pred vsako sezono sajenja zadrugi poročal o svojem načrtu sajenja. Zadruga bodo posamezne načrte sajenja nemudoma objavile na javno dostopni spletni strani, tako da bo lahko vsaka kmetija prilagodila svoje načrte sajenja, da bi preprečila čezmerno proizvodnjo, ki bi povzročila živilske odpadke.

Shema bo verjetno omejevala konkurenco. Informacije, ki se izmenjujejo, so občutljive (prihodnji načrti), podrobne, posamezne in ažurne, kar vsaki zadrugi omogoča, da izve, kaj nameravajo njeni konkurenti proizvajati naslednjo sezono, ter ustrezno zmanjša obseg svoje proizvodnje.

Primer 3: V tem primeru zadruga namesto izmenjave načrtov sajenja, da bi zmanjšale živilske odpadke z zagotavljanjem bolj uravnotežene ponudbe in povpraševanja, izmenjujejo informacije o svojih tedenskih dostavah konkretnim strankam.

Ta shema bo verjetno omejevala konkurenco. Zadevne informacije (obseg prodaje in identitete strank) so občutljive, podatki pa ažurni. Izmenjava teh podatkov bi zadrugam omogočila, da bi lažje sklenile tih dogovor, naj se vzdržijo odločne konkurence za določene stranke.

Za več informacij o analizi dogovorov o trajnostnosti na podlagi člena 101 PDEU (vključno z dogovori, ki ne spadajo na področje uporabe člena 210a) glej oddelek 9 horizontalnih smernic.³¹

6. Omejitve, ki se nanašajo na način določitve standardov trajnostnosti

V nekaterih primerih lahko že sam način določitve standarda trajnostnosti verjetno omejuje konkurenco. Pomisleki se lahko pojavijo zlasti tedaj, kadar daje sodelovanje pri standardu trajnostnosti udeležencem konkurenčno prednost pred neudeleženci ali kadar lahko način določitve standarda nekaterim udeležencem daje prednost pred drugimi. Pomisleki se lahko pojavijo tudi tedaj, kadar sprejetje standarda trajnostnosti podjetjem nujno preprečuje, da bi sprejela druge standarde trajnostnosti.

Primer 1: Semenarne in združenje, ki zastopa proizvajalce buč, v boju proti mikrobní odpornosti skupaj razvijejo standard za boj proti pepelovki, ki zmanjšuje potrebo po uporabi protimikrobnih proizvodov med gojenjem. Kmetje, ki uporabljajo standard, imajo pravico do uporabe določenega znaka kakovosti, združenje, ki zastopa proizvajalce buč, pa vlaga v ozaveščanje potrošnikov o protimikrobní odpornosti. Standard sestavljajo različne kmetijske prakse in zahteva uporabo sort buč, za katere je bilo dokazano, da izpolnjuje določeno stopnjo odpornosti na pepelovko. Članstvo v združenju je odprto za vse proizvajalce buč in semenarne, pa tudi za raziskovalce na tem področju. Pri razvoju standarda lahko sodelujejo vsi člani. Srečanja odbora združenja za standarde se pretakajo v živo, vsi ustrezni pripravljalni dokumenti pa so objavljeni na spletni strani združenja. O sprejetju standarda glasujejo vsi člani združenja, vsak od njih

pa ima en glas. Sodelovanje pri standardu in v shemi označevanja kakovosti je prostovoljno.

To verjetno ne bo omejevalo konkurence. Sodelovanje pri določanju standarda je odprto za vse člane združenja, standardi pa se sprejemajo odprto in pregledno. Člani združenja lahko svobodno odločajo o sprejetju standarda.

Primer 2: V tem primeru so dejstva enaka kot v primeru 1, razen da standard zahteva uporabo določenih zaščitnih hibridnih sort, čeprav druge sorte zagotavljajo podobno odpornost proti pepelovki.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Čeprav je sodelovanje pri standardu prostovoljno, kampanja ozaveščanja povzroči, da se proizvajalci buč prilagodijo standardu. Ker daje standard prednost določenim sortam buč pred drugimi, bo to verjetno vplivalo na konkurenco med proizvajalci buč in tudi med semenarnami. Poleg tega bi lahko standard z omejitvijo svobode proizvajalcem buč, da izberejo druge sorte, tem preprečil uporabo bolj uspevnih sort, z uporabo katerih bi se potreba po protimikrobni obdelavi še bolj zmanjšala.

Primer 3: V tem primeru ima združenje iz primera 1 drugačna pravila članstva in drugačne postopke. Tu je članstvo odprto ne le za vse proizvajalce buč, ampak tudi za tudi razvijalce semen, letne pristojbine se določijo na podlagi letnega prometa vsakega člana, glasovalne pravice pa glede na delež letne pristojbine člana. Posledično majhno število velikih semenarn nadzoruje dovolj glasov za sprejetje standarda ne glede na glasove proizvajalcev buč.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Postopek določanja standard bi dal velikim semenarnam spodbudo za dajanje prednosti lastnim sortam pred sortami drugih proizvajalcev semen.

Primer 4: V tem primeru so dejstva enaka kot v primeru 1, razen da združenje, ki zastopa proizvajalce buč, sprejme odločitev, s katero od vseh članov zahteva sprejetje standarda. Proizvajalci buč, ki standarda ne želijo sprejeti, lahko svobodno zapustijo združenje, vendar pa bi s tem izgubili dostop do dragocene tržne in tehnične podpore.

To bo verjetno omejevalo konkurenco. Čeprav se lahko proizvajalci buč odločijo, da standarda ne bodo sprejeli, je zaradi obvezne zapustitve združenja verjetno, da bodo številni proizvajalci buč standard sprejeli in da bo posledično konkurenca pri kakovosti in ceni omejena.